

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja
2015. szeptember–október

BODROGI Gyula
SZARKA Tamás
BOZSIK Yvette
BERETTYÁN Nándor
SZACSVAY László

Éden földön

Színház és iskola

Határhelyzetben

műsornaptárral, előadás- és programajánlójával

Milyen színházról álmodom – Verebes Ernő • **Önálló estek** – Hobo, Tóth Augusztá, Szűcs Nelli •
Ünnep – Vízét lélek: 50 előadás • **Harmadik dimenzió** – tanárok a színházba járásról • **Emlékezés** –
Sinkó László • **Kilátó** – Kulcsár Edit a kisvárdai fesztiválról • **Gasztrorszínház** – Vinkó József: Az ingyencsek
hercege • **Színháznovella** – Péterfy Gergely: A balladák veszélyei

Milyen színházról álmodom?

Álmaim színháza a megvalósíthatóság határán mozog, ami a színházi (álom)világban nem is oly furcsa. A legérdekesebb dolgok egyébként is a határmezsgyéken történnek: ott, ahol a mozdulatok tánccá, a szavak pedig dallammá változnak. Vagy akár visszafelé: a tánc a költészet térben való elmozdulása lesz, a szöveg dallamából pedig koppanó szavak születnek. De mindenképpen az alkonyzónában történő-mozgó átalakulás, folyamatos átlényegülés kell, hogy működtesse azt a gépezetet, amely egyszerre old meg többismeretlenes egyenleteket, és felejt el, hogy az alma csak lefelé eshet.

Álmaim színházában a leghétköznapiabb szavakkal találkozom, de ezek a hétköznapi szavak mintha folyton saját ünnepi jelentésüket hordoznák. Egyszerre készítetnek arra, hogy felismerjem és újraértékeljem őket. Egy szó, álmaim színházában, azon kívül, amit jelent, azt is jelenti, „ahogyan” valaki kimondja. S hogy ki? Nem akárci – az a valaki, aki akkor, abban a pillanatban *bívatott* kimondani e szót, hisz a megértésen túl magáévá is tette azt. A Színész.

Álmaim színházában minél halványabb a látvány, annál inkább kéri, követeli tőlem mint közönségtől, hogy jótékony hiányát önmagammal kiegészítve, együtt vigyük diadalra a fényes élményt. Álmaim színházában a cselekmény néha közönséges, a közönség pedig fenséges, hisz azt a művészeti állandót, amit a matematika még nem fedezett fel, eredményként csak így módon értelmezheti. Mert álmaim színházában az esztétikai érték mindig valahol a közönség és a játéktér *közt* valósul meg. Ezen belüli helyi eltolódása pedig attól függ, hogy vajon melyik „térfél” hivatottabb annak a bizonyos művészeti állandónak a biztosításában: a színpadi történés vagy a közönség?

Álmaim színházában a szó, a hang, a tett és a látvány összeférhetősége egy új tapasztalatot eredményez, ami maga a valóság feletti való. Arról a tapasztalatról beszélek, amit egy keleti bölcs a következő megfogalmazással próbál üstökön ragadni: „A valóság ismeretlen, amit pedig meg lehet ismerni, az nem valódi.”

Álmaim színházában a nem létező valóság polifóniája komponálódik létező történéssé, ahol a túlzást a mérték, az ideológiát (tartalmat) pedig a forma győzi le. De történhet mindez úgy is, hogy a mértéktelenség a túlzást hozza játékba, míg a forma az ideológiát engedi szóhoz jutni. Lényegében mindegy. A végeredmény a közönség megszólítása olyan eszközökkel, melyek a kétségek falait, ha nem is lebontani, de észrevehetővé tenni képesek.

VERÉBES ERNŐ

költő, drámaíró, zeneszerző, a Nemzeti Színház dramaturgia

7

ÉDEN FÖLDÖN

„Éden földön. Ezt kellene nekünk is észrevenni: az éden itt van körülöttünk! Ha képesek vagyunk úgy élni, hogy észrevegyük, hogy vigyázzunk rá és megőrizzük, akkor a földön boldogok lehetünk.” *Szarka Tamás*

30

SZÍNHÁZ ÉS ISKOLA

„A rácsodálkozás, az önmagukra döbbenés, a közösen megélt nevetés és katarzis mind hozzátartozik egy-egy iskolai színházlátogatás sikeréhez. Fontos ráébreszteni a fiatalokat: színházba járni nem holmi iskolai kötelezettség, hanem élmény és élvezet.” *Heltai Zsófia, Sájter Laura*

34

CSAK KOMOLYAN

„Csak akkor jó a színház, ha a néző is beleéli magát a történetbe, ha képes együtt játszani a színész és a közönség. Ha nincs néző, nincs színház. Ilyenkor jönnek aztán a magyarázkodások. A sikert senki nem magyarázza, csak a bukást.” *Bodrogi Gyula*

50

GASZTROSZÍNHÁZ

„Tessék holnapra kitalálni egy jó címet és jelentkezni a főpénztárnál... És másnap Bródy elment a Vígszínház pénztárába, és felvette az előleget A tanítónő című színdarabra. Közben azon járt a feje, hogy szerezni kellene valódi csontos marhahúst...” *Vinkó József Bródy Sándorról*

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja
2015. szeptember–október

Ingyenes időszaki kiadvány
III. évfolyam, 1. szám

Főszerkesztő:
Kornya István

Fotó:
Eöri Szabó Zsolt

Kiadó:
Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:
Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat:
Kónya Ábel

Címlap:
Bodrogi Gyula és Reviczky Gábor
(fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitva tartás:

hétköznap 10-18 óra, munkaszüneti és
ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az
előadások kezdetéig.

Jegyiroda

1061 Budapest, Andrassy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995

Nyitva tartás:

hétköznapokon 10 és 19,
szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

www.nemzetiszhaz.hu

Nyomdai előkészítés:

Inform-Line Stúdió Kft.

Nyomda:

Crew Print Nyomda

Megjelenik 25 000 példányban
Médiaajánlat: 30/31-08-486
Lapzártá: 2015. szeptember 11.

Az

Ahogy tetszik, Johanna a máglyán, Isten ostroma,
Körhinta, Éden földön

című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

Premier I Éden földön

Őserő // Szarka Tamás
Hany Istók – a magyar Maugli
Két világ között // Bozsik Yvette
„Váratlanul ért” // Berettyán
Nándor

Premier I Hobo

Halj meg, és nagy lesz

Premier I Tóth Augustza

Hoztam valamit a hegyekből

Premier I Szűcs Nelli

Fedák Sári

Tabló

A Nemzeti Színház társulata
2015/2016

Előadásajánlók

Isten ostroma // Vitéz lélek //
Nehéz // A banda // Álszentek
összeesküvése // Az elveszett
levél // Mulatság // Nyáron, este
féltizenegyor // Ingenyelők //
Audencia/ Verniszás

Színház és iskola

Harmadik dimenzió //
Heltai Zsófia, Sajter Laura
Iskolai programok
Gyerekek, fiatalok a Nemzetiben

Portré

Játszani csak komolyan szabad //
Bodrogi Gyula

A Nemzet Színésze

Szacsvay László // „Nem csak az
a színész, aki a főszerepet játssza”

In memoriam

Sinkó László

Blaskó Péter: Drága Laci

Kilátó

Kulcsár Edit: Határhelyzetben –
határtalanul

Színháznovella

Péterfy Gergely: A balladák
vesztélei

Gasztró-színház

Vinkó József: Az ingyencek hercege

A Nemzeti hírei

Programajánló

Színházak éjszakája | Spanyol
drámák | Kölyöknap | Hobo-
koncert | Berecz András

Váltson bérletet!

Havi műsor – október

Folyóirat

Szenárium – szeptemberi ajánló

Szarka Tamás **é**den földön

Szarka Tamás

(1964, Királyrév)

Kossuth-díjas, Magyar Örökség Díjas énekes, zeneszerző.

A felvidéki Királyrévben nőtt fel, nyolcéves korában kezdett hegedülni a galántai zeneiskolában. Nyitrán szerzett diplomát, két éven keresztül tanítóként dolgozott. Testvérevel, Szarka Gyulával 1983-ban alapította meg a Ghymest, amelynek azóta is egyik frontembere, zeneszerzője és dalszövegírója. 2004-ben jelent meg első önálló albuma *Anonymus* címmel. Írt szimfóniát, 2000-ben jelent meg első verseskötete, a VÁVÁVÁ. Írt zenét számos színházi előadáshoz, zeneszerzője volt a *Dózsa* című táncjátéknak, sikerrel játszották a *Mária* és a *Benyovszky* című musicaljét.

ŐSERŐ

Szarka Tamás víziókról, a természet áldásairól, a civilizáció veszélyeiről és a szépségről

Az éden itt van körülöttünk! Ha képesek vagyunk úgy élni, hogy észrevegyük, hogy vigyázzunk rá és megőrizzük, akkor a földön boldogok lehetünk – mondja Szarka Tamás, az Éden földön írója és zeneszerzője.

Ott ül a próbákon, figyel, konzultál Bozsik Yvette rendezővel, láthatóan élvezi, ami történik. Pedig azt szokták mondani, hogy az élő szerzővel csak a baj van a színházban...

– Az élő szerző valóban „probléma”, de ez a kérdés idővel megoldódik... Komolyra fordítva a szót: szeretek ott lenni egy-egy előadás születésénél, de rendezője válogatja, hogy igényli-e, ha én – az élő szerző – jelen vagyok. Az én álláspontom az, hogy a szerző feleslegesen ne lógjon a próbákon, ne látatlankodjon ott, mert csak zavart okoz. Bozsik Yvette azonban kifejezetten kérte, hogy amikor csak tudok, jöjjelek, mondjam a véleményemet.

plakát: ÁRENDÁS JÓZSEF

A szerzőnek saját víziója van a darabjáról. Milyen mások – a rendező, a tervezők, a koreográfus, a színészek – vízióival, útkereséseivel szembesülni?

– Olyan nagy és komoly munka folyik a Nemzetiben, hogy le vagyok nyűgözve, mert mint szerző azt látom, hogy igényesen, nagy gonddal foglalkoznak azzal, ami a fejemben, aztán papíron és a hangszereken megszületett. Ha ezt érzem, akkor minden ötlet, minden eltérés az eredetitől, minden változtatás csak gazdagítja az én munkámat.

Meg tudták lepni?

– Hogyne! A lápban, az érintetlen természetben játszódik az első felvonás, a második pedig az én verzióm szerint a várban, ahová Hany Istók bekerül, és ahonnan folyton elmenekül... Yvette a vár régies, a

történet eredeti korát, vagyis a 18. századot idéző helyszíne helyett a civilizáció világát a mába, sőt még inkább a jövőbe tette át. Ez is egy olyan ötlet volt, amivel meglepett, amit ő bele tudott látni-képzelné az általam megírtakba.

Honnan jött az ötlet, hogy Hany Istókról írjon zenés darabot?

– Pár éve egy délelőtt a rádiót hallgattam, és a műsorban Hany Istók legendájáról beszéltek. A hansági Király-tó lápában, Kapuvár környékén találtak egy 8-10 éves forma fiút, valamikor az 1700-as évek közepén. Istók éveken át megélt kint a lápban, ruha nélkül, állítólag hódok nevelték... A talált fiú legendája a világ minden táján felbukkan: a legismertebbet, Mauglit Kipling nyomán ismerjük, pár éve szintén Indiában találtak egy fiút, aki állítólag kutyák között nőtt fel... Miközben hallgattam a rádióriportot, egy csodálatosan gazdag hangvilág eleve nedett meg a képzeletemben: rengeteg lápi madár éneke. Vajon hallja még a városi ember a természet hangjait? Azt hiszem, nem igazán...

Két világ ütközik az előadásban: az érintetlen természeté és az ember alkotta civilizációé.

– Ez a két világ az elmúlt egy-kétszáz évben végletesen és végzetesen elvált egymástól, ráadásul elképesztő iramban történtek az emberiség életében olyan hatalmas változások, mint korábban ezer évek alatt sem. Ez zavart kelt. Elvesztettük az igazodási pontjainkat, nincsenek kapaszkodóink, nem tudjuk, mi jó, mi rossz. Vagy mégis? Én hiszek abban, hogy az emberben ott szunnyad valami ősi, a természetből fakadó erő. Arról a természetről beszélek, amellyel egykor az emberiség szimbiózisban élt, és arról az erőről, amely az embernek a túléléshez kellett. Ma már nem túlélünk – legalábbis mifelénk, a nyugati civilizációban –, hanem fogyasztunk, és herdáljuk a természet kincseit. Meggyőző-

désem, hogy mindaz, ami a régmúltban a miénk volt, az emberiségé volt, az ma is ott van a sejtjeinkben. Isteni csoda, hogy egy kisgyerek, mint Istók, egyedül, a vadak között életben maradt és felnőtt – benne megvolt ez az őserő.

A legenda és a darab szerint Istók a civilizációból visszamenekül a lápba. Ez volna a mi számunkra is a megoldás?

– Nem lehet minden technikai vívmányt eldobni, és visszamenni az erdőbe. De azt látom, hogy a megfelelő arányokat se találjuk. A japánok egyszerre csodálják a cseresznyevirágzást és élvezik a technikai csodák nyújtotta előnyöket és lehetőségeket. Azt akarom megmutatni ezzel a történettel, hogy merjünk hinni az erőnkben! Ha nem tudunk hinni ebben, ha csak elégedetlenek vagyunk, ha minden rossz, ha az ember a sorsát, a jövőjét is kilátástalannak ítéli, ha csak pusztítjuk önmagunkat és a környezetünket, ha már önmagunknak se vagyunk jók, abból nagyon nehéz építkezni.

A hansági lápot már a 18. századtól kezdték csapolni, az 1950-es évek-re fejeződött be a folyamat. Ma már a visszaláposítás folyik...

– És miért? Mert ma már azt is tudjuk, hogy nem szabad mindenhová kukoricát és búzát vetni, hanem helyet kell adni a minket körülvevő világban a szépségnek is. Tehát nem csak mi mondjuk, itt a színházban, ami kimódoltnak, finomkodónak hathat, hogy kell a szépség, hanem azok a generációk is, akik nekiláttak a Hanság láprekonstrukciónak, hogy újra a természet burjánozzon azon a vidéken. A hajdani láp, ahol a mi Istókunk a hódok birodalmában élt, maga az éden a földön. Ezt kellene nekünk is észrevenni: az éden itt van körülöttünk! Ha képesek vagyunk úgy élni, hogy észrevegyük, hogy vigyázzunk rá és megőrizzük, akkor a földön boldogok lehetünk.

Szarka Tamás

Éden földön

zenés fantasy két részben

Istók – BERETTYÁN NÁNDOR e. h. ■ Burkus (farkas) – OLT TAMÁS ■ Kó (kócsag) – TÓTH AUGUSZTA ■ Égia (sas) – TROKÁN ANNA m. v. ■ Várkapitány – SCHNELL ÁDÁM ■ Kisasszony – TOMPOS KÁTYA ■ Kisbíró/Vőfély – VARGA JÓZSEF ■ Pap/Tanító úr – VATI TAMÁS m. v. ■ Fiú – NOVÁK MILÁN AMBRUS/NAGY LEVENTE

valamint a Bozsik Yvette Társulat: Fülöp Tímea, Gulyás Anna, Hasznos Dóra, Samantha Kettle, Krausz Alíz, Rózsahegy Orsolya, Stohl Luca, Somorjai Judit/Farkas Dóra, Vetési Adrienn, Feledi János, Gombai Szabolcs, Hámor József, Kalmár Attila, Krizsán Dániel, Székely Szilveszter, Vida Gábor, Vislóczki Szabolcs, Zambrzycki Ádám

A zenei felvételt készítette: Szarka Tamás, Farnbauer Péter

Díszlet: Cziegler Balázs // Jelmez: Berzsényi Krisztina // Fény: Pető József // Dramaturg: Rideg Zsófia // Korrepetitor: Komlósi Zsuzsa // Súly: Sütő Anikó // Ügyelő: Dobos Gábor, Géczy István // Koreográfus-asszisztens: Gombai Szabolcs // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Koreográfus-rendező: Bozsik Yvette

mikor? hol?

PREMIER: szeptember 25. – 19 óra • Nagyszínpad

5 éves kortól ajánlott

Hany Istók – a magyar Maugli

1749 márciusában furcsa emberi lényt fogtak ki a kapuvári halászok a Hanság lidércfényes lápi világából. Nyolc-tízéves gyermeknek látszott, kettős szemhéja volt, és keze, lába ujjai között úszóhártya feszült. A gyermeket a kapuvári plébánia bejegyzése szerint 1749. március 17-én az István névre keresztelték, ezután az Eszterházyak kastélyába vitték. Beszélni nem tudott, nem is lehetett megtanítani, csupán állati hangokat adott ki magából. Fűvet, nyers halat és békát evett, úgy úszott a vízben, mint egy hal. Megpróbálták taníttatni, de sikertelenül, ezért vízfordást és pecsenyeforgatást bízta rá. A hajdúk durván, kegyetlenül bántak vele, többször megszökött, ilyenkor kutyás csapatok hozták vissza. A kastélyban a hagyomány szerint egyetlen védelmezője volt, a várnagy Juliska nevű leánya, aki sokszor megvédte. Juliska 1751 körül férjhez ment, Hany Istók kedveskedni akart pártfogójának, s egy tál békát öntött a lakodalmas asztalra. Ekkor ismét megverték, s másnap megszökött. Ezúttal nem tudták elfogni. Évekkel később halászok ismét látták a mocsárban, de víz alá bukott, s többé nem mutatkozott. Alakját Jókai Mór is életre keltette Névtelen vár című regényében.

Az Éden földön
interjúit készítette:
KORNIA ISTVÁN
| fotók: Eöri Szabó Zsolt

KÉT VILÁG KÖZÖTT

Bozsik Yvette – koreográfus-rendező

Ha tudjuk, hogy milyen eszközökkel lehet megragadni a mai fiatalok figyelmét, akkor szívesen vesznek részt egy színházi kalandban – mondja Bozsik Yvette.

– Kettészakadt világunkról szól az Éden földön. És arról, hogy lehet-e mégis egy, ami kettészakadt: a természet és az ember alkotta világ. Az előadásunkban az első a láb, a másik a kastély. A kettő között egy fiú, Hany Istók jelenti a kapcsolatot. Egy fiú, akit a legenda szerint a láb nevelt, és akire rátaláltak, akit megpróbáltak civilizálni, és aki visszamenekült a lábba...

– A természet és a civilizáció ütközése bolygónk egyik alapvető gondja. Hiszen nem úgy élünk, ahogyan kellene – romboljuk, irtjuk a természetet, nincs jó levegő, nem táplálkozunk egészségesen... Lassabban, kiegyensúlyozottabban, egészségesebben, harmonikusabban kellene élnünk – ez az én üzenetem.

– Azon keresztül tudjuk érdekessé tenni a gyerekeknek az előadást, úgy tudjuk felkelteni a kíváncsiságukat, ha számukra már ismert dolgokból, mozzanatokból indulunk ki. Ez ad biztonságot nekik ahhoz, hogy be merjenek és akarjanak lépni az ismeretlenbe. Ha tudjuk, hogy milyen eszközökkel – vizualitással, tempóval, trükkökkel, témákkal – lehet megragadni a figyelmüket, akkor szívesen vesznek részt egy színházi kalandban. Mindezek mellett nagyon fontos a történet, a mese, a sztori – ha ez érdekes, magával ragadó, akkor nagyon hálásak, és hagyják magukat sodorni. A nagy kihívás számomra az, hogy mindenki élvezze az előadást, a kicsik, a nagyobbak és a szülők, különböző korú iskolai csoportok. Egy családi előadás esetében, amilyennek az *Éden földön*t is szánjuk, a közös élmény öröme és boldogsága is az üzenet része.

– Mi az, ami a 18. századi Hany Istók figuráját és történetét foghatóvá teszi a mai gyerekeknek? Kell egy hős: a kitett és megtalált gyerek, aki képes szélsőséges körülmények között is túlélni, mert erős, lelemé-

nyes, alkalmazkodó. Legyen ismerős, ami a színpadon megelevenedik. Két fiam van, így pontosan tudom, hogy a kisebbeket és a nagyobbakat is megragadja a filmekből, a számítógépes játékokból ismerős képi világ. Ezért az első felvonásbeli láb a fantasyfilmek, a civilizációé pedig a cyberspace virtuális terét idézi. A kettő között erős lesz a kontraszt. Csak a láb állatai és Istók beszélnek érthető nyelven, míg az emberek érthetetlenül halandzsáznak. A természet világa organikus, teljes, szabadságot sugalló és szép – ezt erősítik a látványos jelmezek, a harmonikus mozgás is. A cybertér koreográfiája az Oscar Schlemmer-féle mechanikus balettre épül: a mozgás töredezett, gépies, a táncosok által megelevenedő bútorok pedig remek humorforrásként szolgálnak. Saját, városi életünket látjuk viszont, kicsit groteszkül, kicsit kifacsarva.

– Az *Éden földön* rendezésére és koreográfiájára készülve, sokat figyeltem a köcsög, a sas, a farkas viselkedését, mozgását – amiből nemcsak ihletet merítettem, hanem belemerültem egy másfajta világ, élet titkaiba. Ez a közvetlen megfigyelői nézőpont számomra fontos. Folyamatosan ezt keresem, hiszen az a fogyasztói életmód, amiben a természet és az ember közötti kapcsolat felszámolódott azzal, hogy a kettő közé ékelődött a technika. Ennek a vívmányait használjuk, élvezzük, de egyúttal el is veszítettünk valamit. S ez a valami a két világ közötti kapcsolat közvetlensége, őszintesége, tapinthatósága. Én is elvesztettem ezt, és arra törekszem, hogy újra rátaláljak...

„VÁRATLANUL ÉRT”

Berettyán Nándor – Hany Istók

Sokáig nem is akart színész lenni. Most negyedéves a Kaposvári Egyetem Színházi Intézetében, és ő az Éden földön főszereplője.

Volt már főszereplő?

– Végigjártam a számlátrát. Gimnazistaként stasizáltam a debreceni Csokonai Színházban, a kaposvári színészosztályban másodévesek voltunk, amikor bekerültünk a *János vitéz* nemzeti előadásába, harmad éven pedig a *Fekete ég – A fehér felbő* című produkció volt az, amiben már önálló szerepeket kaptunk az osztálytársaimmal. Istók szerepe váratlanul ért...

Nem ijedt meg a feladattól? Zenés darabban főszerepet játszani?

– Azért nem ijedtem meg, mert nem is tudtam, mi az ajánlat. Bozsik Yvette rendező, Szarka Tamás szerző és az előadás dramaturgia, Rideg Zsófi hívtak egy beszélgetésre, és közölték, hogy megkaptam Istók szerepét. Mondtam, hogy rendben, azt persze nemigen tudtam, hogy mire is mondok igent... Szarka Tamás érezhette, hogy nem vagyok képben, ezért közölte: Istók a főszerep. A nagy sokk azonban mégsem ez volt, hanem amikor kiderült: Tompos Kátyával kell duettet énekelnem.

Tervezte, hogy zenés darabbal kezdje a színpadi pályafutását?

– Nincsenek pontosan meghatározott terveim, de kétségtelen: a zenés főszerep eszembe sem jutott. Amikor felvettek Kaposvárra, azt gondoltam, hogy nekem nem az éneklés az erősségem. Az évek során sokat tanultam, felszabadultam, úgy érzem, hogy fejlődtem is. Most nem az éneklés miatt izgulok. Az egész miatt izgulok!

A musicalt könnyű műfajnak szokás nevezni. Egyetért?

– Sokan mondták, hogy a könnyű műfaj nem is könnyű – annak, aki csinálja. Amíg bele nem cseppentem, azt gondoltam, hogy ez csak olyan szakmai duma. Most magamon tapasztalom, hogy mennyi munka kell ahhoz, hogy könnyűnek hasson, ami a színpadon történik.

Mindig színész szeretett volna lenni?

– Nem, dehogy... Előbb közgazdasági gimnáziumba kerültem, ekkor jártam egyébként színházban is először, de első év után átmentem a debreceni Ady Gimnáziumba, és bekerültem abba a drámás osztályba, ahová a bátyám is járt. A magyartanárom, Subiczné Palotai Erzsébet volt az, aki rányitotta a szememet a művészetekre. Nagyszerű tanáraink voltak, akiket szerepeikben is láttam a Csokonai színpadán: Csikos Sándor és a fiatalabbak közül Mészáros Tibor, Mercs János, és tanított Kozma András dramaturg is. Annak ellenére, hogy ekkor már éreztem, hogy a színház irányába vezet majd az utam, érettségi után magyar szakra jelentkeztem. Úgy éreztem, nem vennének fel... A következő évben már azért jelentkezünk a bátyámmal Kaposvárra, mert tudtuk, hogy Vidnyánszky Attila indít osztályt. Ha jobban belegondolok, csak ott, az első évben dőlt el bennem, hogy akkor én most színész leszek...

Az Éden földön sok dala közül van kedvence?

– A *Ha szeret, ha nem szeret* című dalt nagyon szeretem. Tulajdonképpen ez az *Éden földön* himnusza. Jó ezt énekelni, nagy feladat, de szerencsére van lehetőségem sok mindent kipróbálni. Csupa tapasztalt művész van körülöttem, és mindenki segít, támogat. Biztonságban érzem magam.

Berettyán Nándor és Tompos Kátya

Halj meg, és nagy leszel

írta és játssza: Földes László Hobo

Rendező: Vidnyánszky Attila

mikor? hol?

PREMIER: október 4. – 19 óra 30

további előadások:

október 5., 14. – 19 óra 30

Kaszás Attila Terem

Mi a fenét akarsz még tőlem? Vén vagyok, ennyi év után sem hittem el, hogy vagy. Nem tudom, higgyek-e benned? Üzeneteidet nem vettem észre, vagy nem értettem meg. Miért választottál mégis ki magadnak? És miért most? Nagymamám kérte vagy ötven éve, hogy legalább halálom előtt legalább egyszer menjek el valamelyik kápolnádba, és mondjam fel a bűneimet az Úrnak, ne a papnak.

Hát itt vagyok, a színházban, ahogy Lenin mondta, „a művészet templomában”, ahol egy szó sem igaz. A színészek a papok, nem rossz, mi? A rendező a kántor, az igazgató a sekrestyés és a táncoslábú művésznők az apácák? Érdekes lehet, ha az ember benyit egy öltözőbe, ahol egyik nap Lőrinc barát, másnap Loyolai Szent Ignác, hétvégén meg Otto Katz tábori lelkész festi magát. Itt egy műczzin, ott egy rabbi, a folyosó végén a megyéspüspök, előző szerepében a városi pártbizottság titkára. Uram, kár hogy ezt Shakespeare nem érhette meg, mert biztos összehozta volna őket egy előadásba, ahol együtt énekelték volna latinul, hogy *„Mások vitték rossz utakra engem, a mások bűne nem az én hibám...”*

Sosem vezettél, ha hívtalak, nem jöttél, ha tagadtalak, igen. Miféle logika ez? Jó, vegyük úgy, hogy ez templom, most csússzak térden?

Viszont itt, a színházban bevallhatok mindent, úgysem hiszi senki egy szavamat sem. Hogy utána könnyebb lesz? A fenét. A tapstól lesz könnyebb, hogy össze-vissza hazudhatok és megtapsolnak. Vagy igazat mondhatok? Nem hiszik el, de nem is kell, a lényeg az, hogy tapsoljanak. Vegyük meg a jegyet, hallgassák végig, szórakozzanak, aztán menjenek haza és éljenek ugyanúgy tovább hitben, vagy istentelenül, mindegy.

Majd pont' én fogok tanácsot adni, utat mutatni nekik, hehe.

Ezért jó a színház. Itt minden lehetek, akár még önmagam is, úgy sem hiszik el. Akkor minek hazudjak? Az nem könnyű, munkaigényes dolog, ki kell találni mindent, aztán leírni, megtanulni és úgy csinálni, mintha...

De hát ezt Önök is tudják, nem kell színházba menniük, hogy úgy csináljanak mintha... És talán még olyanok is vannak Önök között, akik mindig igazat mondanak, nem kell nekik ehhez a színház.

Tisztelettel: HOBÓ

PREMIER • HALJ MEG, ÉS NAGY LESZEL

Földes László Hobo önálló estje

„...itt, a színházban
bevallhatok
mindent, úgysem
hiszi senki egy
szavamat sem.
Hogy utána
könnyebb lesz?
A fenét. A tapstól
lesz könnyebb,
hogy össze-vissza
hazudhatok és
megtapsolnak. Vagy
igazat mondhatok?”

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Dolgozni Hobóval

Hosszú barátság a miénk. Amikor először járt Beregszászban, és meglátta, milyen körülmények uralkodnak az Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színházban, gázsiként egy rántottát kért. A beregszászi társulattal megcsináltuk a *Vadászatot*, és én rendeztem neki József Attila-, Pilinszky- és Faludy-estet. Tavalay Adyval foglalkoztunk, amiből *A földáradás szomorúsága* című előadás született a Nemzetiben. Örömmel vettem, amikor darabokat hozott, és megrendezhettem a *Csavargók tízparancsolatát*, a *Csattanuga Csucsut* és a *Ballada a két sebzett battyúrról* előadást. Csináltunk „porondszínházat” is, a *Circus Hungaricust*.

Hobónak mindig vannak tervei, (az évad végén egy Gulag-darabra készülünk), és megtisztelő, hogy ezekkel mindig megkeres.

Hobóval jó dolgozni, mert tűz van benne, lelkesedés, szünni nem akaró alkotási és közlési vágy. „Rossz” vele dolgozni, mert rendezhetetlen – de éppen ezért jó vele dolgozni, mert nem kell rendezni, hiszen éppen attól az, ami, hogy ő Hobo.

Az a Hobo, akit a *Halj meg, és nagy leszel* szerepében fognak látni, az egyik legőszintébb ember, akit valaha ismertem. Őszintesége megrendítő és bátorságot adó.

VIDNYÁNSZKY ATTILA

Tóth Augusztá önálló estje

EGY CSODÁLATOS ASSZONY, EMBER, MŰVÉSZ ÉLETÉRŐL

Tóth Augusztá és Mezei Mária - Eöri Szabó Zsolt és Inkey Tibor fotójának felhasználásával készítette: Gál Krisztián

Azt mondják, egy ember addig él, amíg emlékeznek rá. Vajon Mezei Máriára hányan emlékeznek napjainkban és hogyan? A „kecskeméti franciás Mezeire”, aki remekül játszott kokottokat, aki színésznő akart lenni, és az lett: Dívá, a Vörös Démon, egy femme fatale!

Vajon igazán ezt akarta és így? Hogyan élte mindennapjait? Valójában milyen ember volt ő? Kit és hogyan szeretett? Boldog volt-e mint nő, mint ember, mint művész? Vajon eleget tett a saját maga elé kitűzött és vállalt feladatának: szeretetben, szeretettel élni?

Sok-sok kérdés, melyekre az életét kutatva sem kaptunk egyértelmű választ. Nehéz utat vállalt, míg végül sikerült révbe érnie hű társával oldalán, a mindennap megharcolt szeretetben, harmóniában önmagával, és békében a világgal.

Régóta és sokszor az „utamba” került Mezei Mária, vagy úgy, hogy dalait énekelhettem, vagy csak könyvet kaptam, olvastam róla... Ismeretlenül is megszerettem.

Izgalmas kalandozásra invitálom Önöket ezen az estén, hogy velem együtt fedezzék fel a csodálatos Asszony, Ember, Művész életét. Emlékezzünk rá sok zenével, humorral és méltó komolysággal.

TÓTH AUGUSZTA

„Sok arcom volt, most a valódit látják, egy emberét, aki nem akar dolgvégezetlenül távozni: haza akar érni az emberek szívébe. Hogy most nem vagyok színésznő? Nem tudom. Lehet, hogy a színészet a valódi, a tökéletes azonosulás, a tökéletes igazmondás. A jó színészethez elég a tökéletesen hazudni tudás képessége is: úgy tenni, mintha... Nekem azzá kellett válnom, szó szerint és valóságosan. A legvacakabb szerepért összezsugorodni, vagy megnőni saját határaiton túlra. Iszonyú szép és félelmetes volt... A nevemet i-vel írom, az y-t színigazgatók és újságírók ajándékozták a múltban. Megszoktam, mint a vörös hajam. Ma, mint minden hazugság, zavar. '945 után én már nem csak színt akartam játszani – közölni akartam valamit. Hoztam valamit a hegyekből! Igen, Istennel a hátamon, sokszor keresztbe feküdtem karrierem útján. Igen, önsorsrontó is voltam. Nem maradt utánam semmi, amit szívből vállallok, csak három magnótekerecs: az 1959-es Bartók termi estém, a *Paccirta* és a *Bujdosó lány*.”

MEZEI MÁRIA

Mezey Mária

(Kecskemét, 1909 – Budakeszi, 1983)
színésznő, Érdemes- és Kiváló művész. Előbb bölcsészhallgató volt, majd Rózsahegy Kálmán színiiskolájában tanult. Sebestyén Mihály társulatának tagja volt, és néhány éves vidéki szereplés után 1935-ben a Belvárosi Színházhoz került, majd a főváros csaknem minden magánszínházában játszott. 1944 márciusától, a német megszállás alatt nem vállalt fellépést. 1946-ban szerepelt újra a Belvárosi Színházban.

Az ötvenes években méltatlanul mellőzték. Kabarékban, esztrádműsorokban lépett fel,

később önálló esteken Ady megzenésített verseit adta elő. 1949 után az Operettszínházban, a Vidám Színpadon, a Madáchban játszott, majd a Petőfi Színház után 1964–1970 között a Nemzeti Színház társulatának tagja volt – egyik nagy alakítását a *Warrenné mesterségében* nyújtotta.

A 30-as évektől a magyar filmgyártás egyik csillaga, a háború után többek között az *Édes Anna*, *A Noszty fiú esete Tóth Marival*, *Mici néni két élete*, *Tiltott terület* című filmekben játszott.

1970-ben súlyos betegsége miatt visszavonult.

Mezei Mária

Hoztam valamit a hegyekből

Mezei Mária – TÓTH AUGUSZTA

Zenei szerkesztés és zongorán közreműködik:
SZILASSY NELLY

Díszlet, jelmez: Glória von Berg //
Színpadra alkalmazta: Dávid Zsuzsa, Tóth Augustza

Rendező: Dávid Zsuzsa

mikor? hol?

PREMIER: október 10. – 19.30
további előadás: október 11. – 19.30
Bajor Gizi Szalon

Fedák Sári

Fedák Sári – SZŰCS NELLI

Díszlet: Szűcs Nelli, Olekszandr Bilozub // Jelmez: Vecsey Kinga
// Video: Jóvér Csaba // Zenei vezető: Kovács Adrián //
Színpadra alkalmazta: Szűcs Nelli és Dávid Zsuzsa

Rendező: Dávid Zsuzsa

mikor? hol?

PREMIER: október 28. – 19 óra 30
további előadás: október 30. – 19 óra 30
Bajor Gizi Szalon

„Évek óta foglalkoztat Fedák Sári alakja, pályája. A színésznőé, aki ugyanabból a városból indult, Beregszászból, ahol annak idején a pályámat én is kezdtem.”

ELÉGTÉTEL A MÉLTÁNYTALANSÁGOKÉRT

Szűcs Nelli önálló estje

Ismernünk kell színjátszásunk nagyjait. És Fedák egyike volt a legnagyobbaknak. A beregszászi Szűcs Nelli idézi meg földije alakját, személyiségét, a tehetség megfejthetetlen titkát, a sikert és annak súlyát. Nem a sztárlét felszínes csillogását, hanem azt, ami e mögött rejlik. Azt a titkot.

Ady ezt írta: „Ő első Fedák Sári. Egy és szuverén. Valaki és teljes valaki. Egyéniség...”. A komoly Németh László is rajongott érte: „Íme a Magyar Operett. Egy asszony, aki nagy egyéniség, s amellet elég ripacsirta, hogy jól tudta érezni magát, sőt hitt is ebben a flitteres, nagyherceges operettvilágban...”. Rákosi Jenő szerint „ellenségei csúfolják, hogy Zsazsa a lábával énekel. Nem is tudják, mily nagyon igazat mondtak. Az igazi művész: hangszer. A keze, a lába, a feje, a dereka, mindene. Azért van az, hogy Fedákkal megtelik a színpad, ha bejön. Ez az igazi primadonna.” Neve fogalom lett a magyar színháztörténetben, (és a kártyások körében is, hiszen a „fedáksári” a rablólútliban hatalmas nyeremmennyel kecsegtető kontra).

Tizennyolc évesen került Beregszászról Pestre, és hamarosan már a világot jelentő deszkákon állt. Sztár lett belőle. Előbb Pesten, aztán Bécsben, Berlinben és New Yorkban is. A közönség megdöbben, amikor bő gatyában és karikás ostonnal lépett Kukoricza Jancsiként színpadra a Király Színházban. Azért imádkoztak, hogy legalább 25-ször menjen a Kacsóh-operett, végül Fedák több mint ötszázszor bújít Jancsi jelmezébe. Hozzáment Molnár Ferenchez, de két dudás nem

fért meg egy csárdában, viharos házasságuk jeleneitől hangos volt Pest és a sajtó. Híres kép az első világháború idejéből: Fedák ápolónői ruhában felmos, a képaláírás: Zsazsa súrol. Rosszkor volt rossz helyen a kommun idején és '45-ben is. Az előbbi tévedésért kommunistának, az utóbbi miatt fasisztának bélyegezték. Ez utóbbi vád – egyetlen feljelentésre alapozva – bizonyíthatatlan volt, de végzetes. Börtön, kitelepítés, megaláztatások következtek. '54-ben még felcsillant a lehetőség, hogy Nyíregyházán színpadra áll a Nagymama címszerepében, de nem volt már visszaút, csak a betegség, a végső összeomlás és a halál.

– Évek óta foglalkoztat Fedák Sári alakja, pályája. A színésznőé, aki ugyanabból a városból indult, Beregszászból, ahol annak idején a pályámat én is kezdtem. Régóta gyűjtöm, olvasom, ami tőle, róla megjelent. Tavaly egy premieren találkoztam Dávid Zsuzsával, és gyorsan kiderült: ő is rajong Zsazsáért. Aztán hónapok teltek el, míg végül összeültünk és elhatároztuk: nekilátunk. Az *Ütközben* című emlékiratból, a *Té csak most aludjál, Liliom...* kötetből, a leveleiből, a Színháztörténeti Intézet anyagaiból, Vörös Tibor Fedák-könyvéből, a Színházi Élet, a korabeli bulvárlap cikkeiből állítottuk össze az est anyagát. És természetesen dalokkal is megidézzük a magyar operett nagyszonyját. A célom, hogy igazságot, valamint elégtételt szolgáltatunk Fedák személyének mindazért a méltánytalanságért, amely ezt a kivételes művészt érte...

Fedák Sári műtermi mellképe az 1920-as évekből.
| Fotó: Halmi Béla (OSZMI)

PREMIER • FEDÁK SÁRI

„Súlyos teher van annak a színésznek a vállán, aki főszerepet játszik! Minden egyes szereplőre figyelnie kell, hogy el ne kanászodjanak. Mert ilyesmire nagyon hajlandók a magyar kollégák. Akinek nem inge, ne vegye magára! Tisztára azt hiszik, hogy szívességből játszanak. Mi fizetett alkalmazottak vagyunk, és a pénzért, amit kapunk, teljes odaadással kell dolgoznunk. A felelősségérzetet kellene legelsősorban tanítani a színiiskolákban... De a kötelességtudathoz intelligencia is kell.”

Híres kép az első világháború idejéből: Fedák ápolónői ruhában felmos, a képaláírás: Zsazsa sűröl

A NEMZETI SZÍNHÁZ TÁRSULATA

Bakos-Kiss Gábor

Bánsági Ildikó

Kossuth- és
Jászai Mari-díjas,
a Nemzet Művésze

Blaskó Péter

Kossuth- és
Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész,
a Nemzet Művésze

**Földes László
Hobo**

Kossuth-díjas

Gerlits Réka

**Horváth-Lajos
Ottó**

Jászai Mari-díjas

**Nagy-Kálózy
Eszter**

Jászai Mari-díjas,
Érdemes és Kiváló
művész

Olt Tamás

Rácz József

Jászai Mari-díjas

Szarvas József

Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész,
a Magyar Arany
Érdemkereszt
kitüntetéttje

Szűcs Nelli

Jászai Mari-díjas,
Érdemes Művész

Tompos Kátya

Jászai Mari-díjas

Trill Zsolt

Jászai Mari-díjas,
Érdemes és Kiváló
művész

Udvaros Dorottya

Kossuth- és
Jászai Mari-díjas

Újvári Zoltán

Jászai Mari-díjas

Legyen Ön is a vendégünk!

Bodrogi Gyula

A Nemzet Színésze,
Kossuth- és kétszeres
Jászai Mari-díjas,
Érdemes és Kiváló
művész

Farkas Dénes

Fehér Tibor

Kristán Attila

Jászai Mari-díjas

Mátyássy Bence

Nagy Mari

Jászai Mari-díjas

Reviczky Gábor

Kossuth- és
Jászai Mari-díjas

Schnell Ádám

Jászai Mari-díjas,
Érdemes művész

Söptei Andrea

Jászai Mari-díjas

Tóth Augusztina

Jászai Mari-díjas

Tóth László

Töröcsik Marif

A Nemzet Színésze,
kétszeres Kossuth-
és kétszeres Jászai
Mari-díjas, Érdemes
és Kiváló művész, a
Magyar Köztársasági
Érdemrend
Középkeresztjének
kitüntetettje, a Nemzet
Művésze

Varga József

A társulati portrékat készítette:
RÓZSA ERIKA

Szeretettel várjuk előadásainkra!

INDUL AZ ÉVAD

A Nemzeti Színház a 2015/2016-os évadban is gazdag programmal várja nézőit. Az új bemutatók és az elmúlt évadok legjobb előadásai mellett határon túli színházak vendégjátékai, előadóestek, koncertek szerepelnek minden hónap műsorán.

ISTEN OSTORA

Kelet és Nyugat drámai találkozása – történelem a színpadon

Attila, a hunok királya hatalma csúcsán áll: uralma alá hajtotta a fél világot, de nem pusztította el Rómát. Meghódoltak előtte a gótok is. A fogoly Mikolt gót hercegnőt bosszú és gyűlölet fűti meggyilkolt szülei és leigázott népe miatt. Fondorlatok útján magába bolondítja Attilát... A tomboló bosszúvágy mélyén Mikolt szívében szenvedélyes szerelem rejteződik.

A végzetes szerelem „vadromantikus” története mögé két civilizáció, a Kelet és a Nyugat drámai találkozásának hatalmas tablóját írta meg Bánffy Miklós *A nagyúr* című drámában. És ezt is megmutatja a Bánffy-mű alapján készült *Isten ostora* előadás.

– Ha végignézzük a jelenen, azt látjuk, hogy a világban oda-viszsa hullámozásban mozognak egész népek – mondja a rendező, Vidnyánszky Attila. – Vendégmunkások milliói özönlenek egyik földrészről, országból a másikba. Háborúk, polgárháborúk, éhínségek miatt emberek százazrei kénytelenek elmenekülni hazájukból, új hazát, menedéket keresve. A Kelet és a Nyugat drámai találkozásainak, összeütközéseinek történelmi dimenzióját éljük – megint.

– Bánffyt az foglalkoztatta a 20. század elején, amire én is választ keresek ma, a 21. század elején – fogalmaz a rendező. – Vajon ebben a keveredésben – a mai népvándorlásban, globalizálódó világunkban, Európában – meg tudjuk-e őrizni a lényegünket, a gyökereinket, vagy

az eljövendő világ rákényszerít majd bennünket, hogy az együttélés érdekében feladjuk nemzeti identitásunkat? És nem csak mi, mások is. Izgalmas kérdés, hogy meg tudjuk-e őrizni – nem csak mi, mások is – a csak ránk (rájuk) jellemzőt, és lehet-e megértés a kultúrák között. Bánffy drámája, amely nyomán az *Isten ostora* előadás készül, nem a másról szól, hanem történeti távlatokból vizsgálja ezeket a máig érvényes kérdéseket.

Isten ostora

Bánffy Miklós: A nagyúr című műve alapján

játsszák: Mátray László m. v., Trokán Anna m. v., Bánsági Ildikó, Reviczky Gábor, Horváth Lajos Ottó, Farkas Dénes, Bodrogi Gyula, Fehér Tibor, Kanalas Éva m. v., Szatory Dávid, Mészáros Tibor m. v., Olt Tamás, Bakos-Kiss Gábor, Janka Barnabás e. h., Berettyán Sándor e. h.

Díszlet, jelmez: Oleksandr Bilozub // Dramaturg: Rideg Zsófia

Rendezte: Vidnyánszky Attila

mikor? hol?

október 22. – 19 óra • Nagyszínpad

Négyes POSZT- siker

Az *Isten ostora* lett a 2015-ös Pécsi Országos Színházi Találkozó (POSZT) legjobb előadása, Vidnyánszky Attila részesült a legjobb rendezés díjában, a produkció díszlet- és jelmeztervezője, Oleksandr Bilozub a legjobb látványért járó elismerést kapta a szakmai zsűritől. A színész zsűri az *Isten ostorában* nyújtott teljesítményéért Horváth Lajos Ottónak ítélte a legjobb férfialakítás díját.

VITÉZ LÉLEK

A visszatérés és az újrakezdés meséje és derűje

– A *Vitéz lélek* az újrakezdés darabja: az első világháború után játszódik, és a másodikban íródott – mondja Vidnyánszky Attila rendező. – Amikor romokban a házunk, a hazánk, mivel lehet újrakezdeni, s főleg milyen hozzáállással? Egy számár – a darabban testi mivolt-

tában meg sem jelenő figura – a maga alázottságával, a hátán hordott keresztjével több mint jelkép. S persze a darab középpontjában ott van még a szerelem csodája is. A mese, ami egyre inkább hiányzik az életünkől. A mese és a derű.

Tamási műve életigenlő módon akar tudósítani arról, hogy egy talpra állási folyamatban vagyunk, s hogy van tartalma és pátosza az önmagunkba vetett hitnek, hiszen ha belegondolunk, minden lepusztultságunkkal, a gátló tényezőkkel együtt mi, magyarok lehetetlenül életerős, talpra állni képes nemzet vagyunk.

A *Vitéz lélek* 1940 októberében, közvetlenül az észak-erdélyi bevonulást követően született. Bemutatója 1941. január 25-én volt a Nemzeti Színházban. A „komoly játék” műfaji megjelölésű színdarab története a visszatérés és az újrakezdés drámája. Annak az elbeszélése ez, hogy – Pilinszky szavaival élve – miként fogadja vissza „az ősi rend” a háború után hazatérőt. A maga korában Tamási ezzel a „programmal”, mely kardcsörtetés helyett arra buzdít, hogy „műveljük meg kertjeinket”, korántsem aratott osztatlan sikert. Alapállása akkor naivnak tűnt a kortársak szemében, de

Vitéz lélek 50

Félszázszor került színre eddig a 2013 szeptemberében bemutatott *Vitéz lélek*. A Nemzeti Színház legtöbbet utazó előadása Tamási Áron példázata, amely vendégszerepelt már Debrecenben, Nagykanizsán, Vasváron, Sopronban, Szentendrén, Szolnokon, Csanádpalotán, a határon túl Romániában (Szatmárnémeti, Székelykeresztúr, Nagyvárad, Arad), Ukrajnában (Ungvár, Munkács, Beregszász), Szlovákiában (Komárom, Királyhelmec).

a történelem nagyon hamar bebizonyította, hogy a 20. század igazi katasztrófája a „kis világok” pusztulása, a hagyományos közösségek felszámolása lett – elég, ha csak a Ceaurescu-féle falurombolásra gondolunk.

Tamási ebben a művében már nem a székely nyelvjárás szembetűnő stíluslemeivel él. Nem édes-bús népszínművet ír, hanem a magyar néplelek igazi drámáját viszi színre. Azt a párbeszédekben megragadható dinamizmust mutatja föl, s hozzá drámaíróként játékba, mely az egy nyelvet beszélő közösségeket végső soron összetartja – ahogyan a múltban, úgy reményeink szerint – a jövőben is.

Tamási Áron

Vitéz lélek

Trill Zsolt, Horváth Lajos Ottó, Mécs Károly m. v., Martinovics Dorina, Reviczky Gábor, Nagy Anna m. v., Tóth László, Trokán Nóra m. v., Tóth Augusztá, Varga József, Újvári Zoltán

Hangfelvételtől közreműködő zenészek: Pál István (hegedű), Kiss Gy. László (tárogató, klarinét), Réman Zoltán (szoprán és alt szaxofon), Bognár András (ütőgardon), Horváth Balázs (nagybőgő), Csergő Domokos (dobok, ütőhangszerek), Könczei Árpád (zongora, elektromos orgona)

Zeneszerző: Könczei Árpád // Díslettervező: Oleksandr Bilozub // Jelmeztervező: Balla Ildikó

Rendező: Vidnyánszky Attila

mikor? hol?

október 6. – 19 óra • 50. előadás!

október 15. – 19 óra

Nagyszínpad

Mucsi Zoltán, Lázár Kati | fotó: Garamvári Gábor

NEHÉZ

Bukás ez, vagy csak a sorsunk, hogy nem lehetett másként?

Sebzettek, sérülékenyek, esendőek vagyunk, de éppen esendőségünkön keresztül tudjuk egymást megérinteni. Csakhogy olyan korban élünk, amelyben az esendőséget el szokás tagadni. Ez szerintem ember- és lételemes gondolkodás. Az esendőség a létezés alapélménye. Éppen ez teszi lehetővé, hogy ne rettegjünk a másiktól. Mert egyikünk sem tökéletes. A tökéletes félelmetes – és érdektelen, unalmas. Azért szánt az Úr csak hat napot a teremtésre, mert nem akarta, hogy tökéletes legyen” – írja a szerző, Háy János.

Hogy hogyan is kéne élni. Élünk. Ezt kérdezi Háy. Kérdezi. Nem mondja. Mert nem tudja. Mi sem tudjuk, mi is csak kérdezzük. Hogy hol basszuk el. Ha egyáltalán. Mert hiszen csak élünk. És abba ugye bele szoktunk halni. Mások legalábbis. Ezidáig mások. Mi is megyünk persze arrafelé, merthogy nekünk is benne van ez a pakliban. De még nem ez a lap következik. És hogy ne ez következze, mentjük át magunkat a holnapba, a holnapokba. Szerellemmel, melóval, alkohollal, apró hazugságokkal, öncsalásokkal. Mindannyian így. Felbukkanunk, szépek és ártatlanok voltunk, és mondták rólunk: ebből a gyerekből lesz valami. Aztán lett, meg nem lett. De mi is az a valami? És mi a nem valami? Már nem vagyunk olyan szépek és ártatlanok, de megyünk előre. Ami merre is van. Például a híd felé, hogy a korlátján átfordulva miénk legyen a zuhanás. A zuhanás káprázata a faleveleken megcsillanó fényfoltokkal, és a megérkezés a hideg kövekre, a földre. A vége. A pakliból a mi lapunk.

Bukás ez vagy csak a sorsunk, hogy nem lehetett másként? Mert ez volt a mi utunk. Az enyém, a tiéd, a Gabi nevű főhőse, akit Kapa fog játszani. A *Nehez*et írva, rendezve, játszva, nézve, megy ki-ki a maga útján. Kepeszt kifulladásig. Van, aki tovább bírja, van, akinek, azt mondjuk,

sikerül, van, mint például a mi hősünk, ki a Gabi nevet kapta, akinek, azt mondjuk, nem sikerül. Az úton sikerek, mint például egy jó előadás, és bukások, mint például egy rossz előadás... Kockakövek az úton. A sors szívdobbanásai. Az út van és van rajta a menés és van a megérkezés.

Ez maga az egész – de ez nem elbaszás, ez nem bukás. Ez maga az élet, ami nehéz. „Nehéz volt. Neki is nehéz volt, hogy visszakerült oda, ahová visszakerülni nem akart. De most már könnyű.” Ezt mondja majd Valaki, aki áll a hídon, és nézi a testet a földön. Lehetett volna másként? Annak ott, a földön, a földben, nem lehetett. Ez volt az ő útja. A lap a pakliban.

BÉRCZES LÁSZLÓ

DÍJAK: POSZT 2011 – legjobb férfialakítás: MUCSI ZOLTÁN; Kritikusok Díja 2011 – legjobb férfialakítás: MUCSI ZOLTÁN, legjobb női epizódalakítás: LÁZÁR KATI

Háy János

Nehez

játsszák: Mucsi Zoltán, Lázár Kati, Gados Béla, Ilyés Róbert, Moldvai Kiss Andrea, Jerger Balázs / Pásztor Tibor

Díszlet: Sárkány Sándor // Jelmez: Kárpáti Enikő // Zene: Dresch Mihály

Rendező: Bérczes László

mikor? hol?

október 13. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

A Bárka Színház vendégjátéka

Határok nélkül a Nemzetiben. Tánc, komédia, dráma: Sepsiszentgyörgy, Szatmárnémeti és Komárom teátrumai, valamint a beregszászi társulat játszik a Nemzetiben a határon túli színházi program keretében. Mert a Nemzeti a nemzet színháza – határok nélkül.

A BANDA

„Nász menyasszony és vőlegény nélkül, eroti-
ka, humor, részegség, agresszivitás – mindez
egy mezőszéki lakodalomban, ahol a zenészek
egy percig sem pihenhetnek, ki kell szolgál-
niuk a násznépet, és akkor is előlről kezdik,
amikor éppen befejeznék. Könczei Árpád
és Könczei Csongor forgatókönyvíró saját,
terepen szerzett tapasztalatai alapján, az au-
tentikus folklór nyelvezetével, a színpadi le-
hetőségek kihasználásával, a prúd közönséget
meghökkentő, netán megbotránkoztató,
a mindenre nyitottakat megnevettető esz-
közökkel idézi a palatkai bandát lakodalom
előtt, közben és lakodalom után” – írja *A ban-
da* című előadásukról Fekete Réka a Három-
szék Független Napilapban.

A Háromszék Táncegyüttes az erdélyi
népzene és néptáncművelés megőrzését és to-
vábbadását új, egyedi formavilág megterem-

tésével szeretné elérni, a színház nyelvén új
kontextusba helyezni, az egyes népszokások,
rítusok vagy éppen regionális vonatkozású
történelmi események drámai potenciálját, a
bennük rejlő teatralitást felfedezve és tovább-
gondolva.

A banda

táncjáték

Zenélők: Fazakas Levente, Molnár Szabolcs, Fazakas Albert, Szilágyi László, Bajna György

Táncolják: Virág Endre, Vajda Katalin, Melles Endre, Péter Előd, Györbíró Enikő, Tüzes
Csilla, Kocsis Hunor-Tibor, Ürmösi-Incze Mária-Terézia, Keresztes Gabriella, Dombi Rózsa,
Lukács Réka, Virág Imola, Horváth Tas, Fülöp Csaba, Tókes Edit, Tókes Csaba Zsolt,
Márton Csaba, Vitéz György

Jelmez: Simó Júlia // Film: Bakó Kincső, Kató Zsolt, László Lóránd

Rendező-koreográfus: Könczei Árpád

a sepsiszentgyörgyi Háromszék Táncegyüttes és a Heveder zenekar előadása

mikor? hol?

október 9. – 19 óra • Nagyszínpad

A bandában a Heveder, Erdély legjobb ze-
nekara húzza a talpalávalót.

*

A banda különdíjat kapott a román ATELIER
színházi fesztiválon.

Jelenet A banda című előadásból | fotó: Henning János

ÁLSZENTEK ÖSSZEESKÜVÉSE

Bulgakov remekműve XIV. Lajos korában játszódik a Comédie Française termeiben, a királyi palotában és egy titkos szervezet, az Igazhitűek Társaságának rejtékelyén. Jean-Baptiste Poquelin, vagyis Molière a történet főszereplője. A sikerei csúcsára érkezett drámaíró-színész, az uralkodó pártfogoltja szerelemre lobbant fiatal színésznője, Armande Béjart iránt. Ez a kapcsolat lesz az apropója azoknak az intrikáknak, amelyek eredményeként Molière kegyvesztetté válik.

Bulgakov színműve a függés drámája – szokták mondani (s jó, ha tudjuk: Bulgakov a sztálini terror idején írta az *Álszentek összeesküvését*, halálos fenyegetettségben).

Mihail Bulgakov

Álszentek összeesküvése

Játsszák: Mokos Attila, Bandor Éva, Bárdos Judit, Tóth Károly, Szabó Viktor, Culka Ottó, Rancsó Dezső, Tóth Tibor, Olasz István, Skronka Tibor, Ropog József, Majorfalvi Bálint, Bernáth Tamás, Dékány Nikolett, Nagy László, Németh István

Zene: Lakatos Róbert // Dísztlet: Jozef Ciller // Jelmez: Peter Čanecký

Rendező: Martin Huba

a komáromi Jókai Színház előadása

mikor? hol? október 30. – 19 óra • Nagyszínpad

Jelenet Az álszentek összeesküvése című előadásból | fotó: Jókai Színház

Mikor szabad egy művész? Mit fogadhat el a hatalomtól? S ha elfogad pártfogást, támogatást, amely nélkül nem teljesíthetné ki tehetségét, máris szolgává züllik, művészete pedig a hatalom dicsőítésévé alacsonyul? Mi a siker? S aki sikeres, annak irigyei mi mindenre képesek? Molière szertelen tehetség volt, Armande Béjart ellenállhatatlan szépség, ez elég ok az irigyek számára. A tehetség és a hatalom ellentéte fel nem oldható. A napkirályok és zsenik barátsága pedig tisztavirág-elettű. Mert az egyik a szabadságot, a másik a hatalmat képviseli...

A szlovák Martin Huba már többször rendezett a Jókai Színházban, a *III. Richárd* a 2013-as POSZT versenyprogramjában szerepelt.

AZ ELVESZETT LEVÉL

Caragiale klasszikus komédiája volt a múlt évad legnépszerűbb előadása Szatmárnémetiben – a magyar és román közönség körében egyaránt. Ugyanis az elismert román rendező, Sorin Militaru a magyar és a román társulattal is megrendezte a vígjátékot. A két előadás – amelyek közül a magyar társulat vendégszerepel a Nemzetiben – egymás görbe tükreként és egymással párbeszédben világítanak rá a politikai becsvágy, az emberi kisszerűség és nagyravágás örök jelenségeire.

„Erdélyi közegbe helyeztük a színhelyet: egyedi komédiát láthat a közönség, amely tükröt mutat a társadalomnak. Az előadás során ki fog derülni, hogy mennyire tudunk nevetni magunkon, van-e humorérzékünk, hogy olyankor is tudunk-e kacagni, hogyha mi vagyunk pellengérré állítva” – nyilatkozta Sorin Militaru. Olyannyira sikeres lett a koncepció, hogy a közönség mindkét előadásra

kíváncsi: románok ülnek be a magyar előadásra és fordítva.

Mindkét variáció más módon, más játék-kultúrával, de ugyanazt demonstrálja: mindaz, amit Caragiale megírt, nemzetiességi vetületektől függetlenül – erdélyi magyar közegben vagy

erdélyi román közegben – ugyanúgy nagyon aktuális. Hiszen a politikai játékok mindenhol ugyanazok, a játszma legvégén pedig így is, úgy is a fejünk fölött döntenek a sorsunkról.

Vajon Caragiale volt látnok, vagy a társadalom tart ugyanott, mint 130 évvel ezelőtt?

Ion Luca Caragiale

Az elveszett levél

Rappert-Vencz Gábor, Ciprian Vultur, Bessenyei István, Gaál Gyula, Tóth Páll Miklós, Kányádi Szilárd, Péter Attila Zsolt, Orbán Zsolt Sándor Anna, Nagy Orbán, Bodea Tibor, Kovács Nikolett, Bándi Johanna Barakonyi Gergő, Bogár Barbara, Frumen Gergő, László Zita, Marosszéki Tamás, Poszt Nándor, Sándor Anna, Varga Sándor, Zákány Mihály, Balogh Géza, Ferenczik György, Liegner Zsolt

Dísztlet, jelmez: Szabó Anna

Rendező: Sorin Militaru

a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatának előadása

mikor? hol? október 11. – 19 óra • Nagyszínpad

Mucsi Zoltán, Szikszai Rémusz, Scherer Péter

MULATSÁG

Az nem lehet, hogy nincs. Muszáj lennie! – egy kelet-európai tragikomédiában

Mulatságnak márpedig lennie kell. Ezen az elven van darabunk három főhőse, S legény, N legény és B legény. Három fura figura, aki a maga komikus elnyűtt viseletében elindul a bálba, hiszen, úgy hallották, mulatság lesz. Öltöny, új cipő, lenyalt haj, virág és az eseményhez párosuló izgalom. Csakhogy a bálterem zárva. Betörnek, mert bentről hangokat hallanak. A terem viszont üres. S jön a kérdés: akkor most mi lesz? Mit kell tenni, hogy muzsika legyen? Hogy mulatság legyen? Hogy igazi legyen. Ez a kérdés.

A cselekmény mélysége, mondanivalója a három karikatúrának az útkeresésében bontakozik ki. A lét alapvető és kínosan mindig

fel-felbukkanó kérdéseire irányul a figyelmünk. S együtt kezdünk el töprengeni velük, a szereplőkkel: megünnepeljük életünk fontosabb eseményeit, a születést, a keresztelőt, a lakodalmat, megemlékezünk a halálról, ünnepélyesen felidézünk múltbeli eseményeket és személyeket, na de maga az élet ünnep-e? Örülünk neki, vagy csak fásultan görgetjük magunk előtt, elodázva az igazi mulatság perceit?

A történet három legényével készülhetünk, remélhetünk, sírhatunk, nevelhetünk és bizakodhatunk. Hiszen az nem lehet, hogy nincs mulatság. Muszáj lennie. Lakodalmom vagy temetés, lényeg, hogy legyen! Ha meg nincs, addig tesszük fel a kérdést, amíg nem lesz: Mit kell tenni, hogy mulatság legyen? Hogy igazi legyen? Ez a kérdés. Egy életen át.

Van-e mulatság? Mi az a mulatság? Mi az a mulatság? Van-e?

A két kérdés ugyanaz a kérdés. Hogy mi is az a mulatság, akkor tudjuk meg, amikor az van. Ha van. Vagy volt. Csakhogy az is meglehet, még csak ezután lesz. Vagy éppen most van.

BÉRCZES LÁSZLÓ

Slawomir Mrozek

Mulatság

tragikomédia egy részben

Játsszák: SZIKSZAI RÉMUSZ, MUCSI ZOLTÁN, SCHERER PÉTER

Zenei munkatárs: Cseh Tamás // Díszlet: Sárkány Sándor //
Jelmez: Kárpáti Enikő

Rendező: Bérczes László

mikor? hol?

október 8. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Ördögkatlan-produkció

Az előadás a Hofra Ügynökség közreműködésével jött létre.
www.hofra.hu

A Mulatság legendás előadás: 1999-ben mutatták be a Bárka Színházban, azóta már közel háromszázszor játszották. „Ez a legjobb darabom!” – kiáltott fel a Bárka előadását látva a szerző, Mrozek. A Mulatság Kelet-Európát sikerrel bejárta, játszották Lengyelországban, Csehországban, Szlovákiában, Ukrajnában, Romániában, Szerbiában, Belorussziában. Számtalan díjat nyert: „Legjobb Magyar Stúdióelőadás”, „Legjobb Rendezés”, „Legjobb Csapatmunka”, egyéni színészi díjak... és a legnagyobb díj: a közönség szeretete és kíváncsisága.

NYÁRON, ESTE FÉL TIZENEGYKOR

„Ki ne szeretne – egyszer, féltékenységből – megölni valakit?”

A szerelem, a szenvedély természetét kutatja kitartóan regényeiben, filmforgatókönyveiben (*A szerető, Az észak-kínai szerető, Moderato Cantabile, Az oroszlánszáj*) Marguerite Duras, a világhírű francia író. Merészen rajzolja meg a szünni nem akaró, önpusztító vágy és a vágygial makacsul együtt járó veszteség minden pillanatát a nő-férfi küzdelmében, időtlen háborújában.

Történetei egyszerűnek tűnhetnek, hősei hallgatók, szűkszavúan élnek mindennapjaikat, mintha nem történe velük semmi, de ez a semmi feszültséggel terhes, vihar előtti csönd, s ha megjön a zivatar, az sem hoz enyhülést. Akárcsak a *Nyáron, este fél tizenegykor* című kisregényében, amelynek színpadi változata látható a Nemzeti Színházban.

Esküvője előtti éjszakán a vőlegény egy pisztolylövéssel megöli menyasszonyát, mert az megcsalta a legjobb barátjával, majd végez vele is. A gyilkosságtól fölzaklatott spanyol kisvárosba útjukat megszakítva, a vihar elől menekülve, megáll Maria és családja. Maria ezen az éjszakán érti meg, hogy élete ugyanarra tart, mint Rodrigo Paiestraé, a gyilkosé.

A történet nem pusztán a szereplőkben, a főszereplőben, Mariában fájdalmasan és csendesen végbemenő veszteségről szól, hanem szól a szenvedély hatalmáról: „Ki ne szeretne – egyszer, féltékenységből – megölni valakit?”

A Nemzeti Színház Bajor Gizi Szalonjának megnyitására készült színházi előadás a nézők közelségébe, egy-lélegzetű térbe hozza az író-

Marguerite Duras – Vörös Róbert

**Nyáron, este fél
tizenegykor**

egy szerelmi gyilkosság története

játszsa: Udvaros Dorottya //

gitáros: Petz Bálint

Zene: Petz Bálint //

Fordító: Kürti György

Rendező: Vörös Róbert

mikor? hol?

október 16. – 19 óra 30

Bajor Gizi Szalon

nő különös világát, „meséli el” egy felhőtlen családi nyaralásnak induló spanyolországi út felkavaró cseményeit...

– Amúgy nem szeretek egyedül játszani, de egy ilyenfajta feltárulkozásra, amit ez a szerep igényel, alkalmas egy ilyen meghitt közeg, amikor egy nő személyén keresztül kell megérteni, milyen a házasság, a férje, a gyereke, mit rontott el – mondja a Mariát játszó Udvaros Dorottya. Maria szemszögéből (a nő alakjába Duras talán önmagát is beleírta), az ő érzésein keresztül ismerhetjük meg ezt a különös történetet. A színész és a gitáros (Petz Bálint) a szöveg és zene párbeszédével bravúrosan jeleníti meg, varázsolja a néző elé a drámai események többi résztvevőjét, a szenvedélyek viharában küzdő Mariát és a perzselően forró határtalan katalán tájat...

INGYENÉLŐK

Hazafiaskodás anno 1880 – nagyszerű társadalomrajz, kortalan aktualitások

Hazafias érzelmekkel manipuláló szélhámosok, őket múltjukkal zsaroló csalók, naiv fiatalok és őket szégyentelenül kihasználó felnőttek. Boldogság, vagy legalább boldoguláskeresés. Kis magyar valóság. Az évszám az 1880-es évek. A helyszín: Pest-Buda. A műfaj: vígjáték. A szerző a kor egyik legizgalmasabb drámaírója, (nem) mellesleg katolikus pap, teológiai professzor: Csiky Gergely. A darab, mely a Nemzeti Színházban debütált 1880ban, most visszatér születése helyszínére.

„A valódi drámaíró csak saját korának tükré lehet, utat kell törnie, korának ízlését kell szolgálnia, finomítva és nemesítve azt, korának mozgó eszméit, bajait és érényeit kell feltárnia” – fogalmazta meg Csiky Gergely ars poeticáját, amit annyiival kell kiegészítenünk, hogy a valódi dráma túléli szerzőjét, és az utókorhoz is szól, mert évtizedek, évszázadok múlva is aktuális. Csiky Gergely 1874-től a Nemzeti Színház házi szerzője volt, a drámaírói technika és formaérzék már kezdetektől fogva jellemző volt a fiatal pap munkáira.

A Nemzeti akkori igazgatója, Szigligeti Ede támogatta, meglátta benne az új, termékeny tehetséget, aki eredeti magyar színművekkel látta el évtizedekig a magyar színházakat. Szigligeti Ede halála után a

Nemzeti szintén legendás igazgatója, Paulay Ede segítette színpadra Csiky Gergely munkásságának legjavát. Minél nagyobb sikere volt íróként, minél több szállal kötődött a színházhoz, annál nehezebb volt megfelelnie egyházi előjárói elvárásainak. Ezért 1880-ban kilépett az egyházi rendből, később áttért az evangélikus vallásra és megnősült.

Abban az évben mutatták be a Nemzeti Színházban *A proletárok* című színjátékát, amelyet később *Ingyenélők* címmel játszottak többnyire. A főszereplő Prielle Kornélia a premier napján kijelentette, hogy nem lép fel, mert úgyis megbukik a darab. Másnap viszont a lapok óriási sikerről számolhattak be: „Siker... lelkesedés... zajos tapsvihár... A szerző a hazai talajból merítette most tárgyát, a talaj nagyon hálásnak bizonyult neki.” Csiky Gergely, akinek ezt a darabját csak a Nemzeti-ben 137-szer játszották, ezzel a belépővel a magyar színpad első igazi sikerszerzője lett...

Mikszáth Kálmán írta a szerzőről: „...merész kézzel, éles megfigyeléssel nyúlt be az élő magyar társadalomba, egy sereg pompásan kidomborított, vérből és húsból való alakot vonultatott fel a színpadra.”

Csiky Gergely

Ingyenélők vígjáték

Szederváry Kamilla – SÖPTEI ANDREA

Irén – TARPAI VIKTÓRIA m. v. I

Zátonyi Bence – TÓTH LÁSZLÓ I

Mosolygó Menyhért – BODROGI

GYULA I Timót Pál – SZARVAS

JÓZSEF I Darvas Károly – FEHÉR

TIBOR I Bankó Béni – SCHNELL

ÁDÁM I Elza, a neje – TOMPOS

KÁTYA I Tulipán, szabó / Mákony

Bálint – ÚJVÁRI ZOLTÁN I Tulipánné

/ Mákonyné – NAGY MARI I Borcsa,

szakácsné – ÁCS ESZTER e. h. I Ordas

Péter / Házmester – VARGA JÓZSEF I

Klimóczi Endre – OLT TAMÁS I Jankó

– BEZERÉDI BENEDEGÚZ / PENKE

SOMA I Senki Gáspár – MISKEY

ROLAND / GERŐ BOTOND I Mákony

Zelma – GERŐ ANNA

Díszlet: Túri Erzsébet // Jelmez: Kárpáti

Enikő // Dramaturg: Kulcsár Edit //

Súgó: Gróf Kati // Ügyelő: Lovass Ági //

Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Rendező: Lendvai Zoltán

mikor? hol?

október 25., 27. – 19 óra • Gobbi Hilda

Színpad

a képen: Söptei Andrea és Tóth László

Bakos-Kiss Gábor, Kaszás Mihály, Huzella Júlia | fotó: Cservénák Péter

AUDIENCIA ÉS VERNISSZÁZS

Václav Havel abszurd egyfelvonásosai a Dunakanyarból

Mindenkinek könnyebbség, ha a jelentéseket maga a megfigyelt írja, és milyen jó is dióval enni a libamáját! Vaclav Havel két abszurd hangvételű egyfelvonásosából pontosan megtudjuk miért. A Nemzetibe az ország egyik legfiatalabb teátruma, a Váci Dunakanyar Színház érkezik vendégségbe.

Audiencia

Ferdinánd Vaněk, a börtönviselt drámaíró munkát kap egy eldugott sörgyárban. A sörgyár a menedék ígéretét hordozza számára. A Sörmester, akitől felettesei azt várják, hogy jelentéseket tegyen az íróról, beszélgetésre hívja Vaněket. Arra akarja rávenni, hogy a jelentéseket időről időre ő maga készítse el sajátmagáról. Ezzel nagy segítségére lenne a Sörmesternek, aki így segíthetne Honza Peterkának, aki ezt viszonozná a sörgyárnak, és a sörgyár így még egy kis irodát is biztosítana Vaněk számára, aki tehát megszabhatná, hogy „azok” mit tudjanak meg róla, és így aztán úgy élhetne, mint disznó a makkosban és annyi sört ihatna, amennyit nem szégyell.

Vernisszázs

Miben rejlik a boldogság? Michal és Věra vendégül látja régi barátját, Ferdinándot. Lakásavatót tartanak. Megmutatják az új ülőgarnitúrát, a barokk homokkő-angyalkát, a sztereo lemezjátszót, a rokokó zenélő órát, a biedermeier patikusasztalkát. Az életük harmonikus és kiegyensúlyozott a konyhától a hálósobáig. Bizony itt lenne az ideje,

hogy Ferdinánd is összeszedje magát végre. Minden tekintetben. Itt az ideje rendbe hozni az otthoni dolgokat. Berendezni a lakást. Szaunába járni. Dióval enni a libamáját. Az mégsem lehet, hogy örökké a maga lelki és szellemi melankóliájában éljen. Havel darabja a fogyasztói társadalom normáit állítja szembe hagyományosabb értékekkel.

Audiencia

játsszák: Bakos-Kiss Gábor, Benedek Gyula

Vernisszázs

játsszák: Kaszás Mihály, Huzella Júlia, Bakos-Kiss Gábor

Dramaturg: Sényi Fanni // Díszlet: Radványi Anna, Dian Bernadett

Rendező: Nagy Péter István

mikor? hol?

október 30. – 19 óra • Gobbi Hilda Színház

A Váci Dunakanyar Színház és a Nemzeti Színház koprodukciója

Heltai Zsófia: A mai fiatalok már másképpen fogadják be a látottakat. Nem hiányzik nekik a történet, és a képekhez rengeteg asszociációt kapcsolva rakják össze maguknak a saját történeteiket.

Sájter Laura: A mediatisált világban a diákok megszokták, hogy sok-sok stimulus éri őket, sőt, alapvetően sokkal jobban leköti őket, ha egyszerre sok ingerrel kell megbirkózniuk.

HARMADIK DIMENZIÓ

Színház tanárszemmel: tapasztalatok, élmények, várakozások

Miért jó diákokkal és a diákoknak színházba járni? Erről beszélgettünk két tanárral, akik rendszeresen elhozzák tanítványaikat a Nemzeti Színházba.

– Igazi bűvészmutatvány a tanulók színházba csábítása – mondja Sajter Laura, a budapesti Csanádi Árpád Iskola magyartanára, aki 2006 óta rendszeresen jár a Nemzetibe diákjaival: többségük élsportolónak készül, szabadidejük szinte egyáltalán nincs. Motivációs trükknek bevált a beígért ötös, ami azonban nem a látogatásért, hanem az arról szóló beszámolóért jár. A diákok színházi élményének vizsgálatakor alapvetően három dologra kíváncsi: milyen az épülettel való találkozás, hogyan tetszett az előadás, és mely mozzanat – jelenet, alakítás, díszlet, jelmez – ragadta meg a figyelmüket.

– Fontos, hogy amikor megbeszéljük a látottakat, a gyerekek ne csak azt mondják, hogy tetszett vagy nem tetszett az előadás, hanem azt is, hogy miért – veszi át a szót Heltai Zsófia, a Gödöllői Református Líceum tanára, aki pályája kezdete óta, közel húsz éve viszi diákjait

színházba. – Jó gyakorlat ez, hiszen vélemények megfogalmazására, érvelésre a későbbiekben is nagy szükségük lesz a fiataloknak, amikor meggyőzőnek kell lenniük az életben.

Sok vagy kevés

Vitán felül áll, hogy igényesebb kultúrafogyasztókká válnak azok a fiatalok, akik színházba járnak. Sajter Laura és Heltai Zsófia évente háromszor (esetleg négyszer) viszi előadást nézni a diákjait. Vajon sok ez vagy kevés?

A közoktatás mostohán kezeli ezt a területet, vagyis az irodalomtanításon belül a drámát, mondják mindketten, a színházba járás pedig csupán a pedagógus elkötelezettségétől függ. Az évi három-négy

Ők ezt ajánlják

HELTAI ZSÓFIA: CSONGOR ÉS TÜNDE, CYRANO, SZINDBÁD, 6-OS SZÁMÚ KÖRTEREM

MIÉRT? A *Csongoron* kívül a többi alkotás sajnos ma már nem tartozik az irodalomtanítás alapkészletei közé, ezért is fontos, hogy ezeket a műveket legalább színházban megismerhessék a diákok. Amikor prózai művekből készülnek előadások, mint a *Nemzetiben* a *Szindbád* és a *6-os számú körterem*, azt remélem, hogy a látottak után a fiatalok kezükbe veszik majd Krúdy és Csehov köteteit.

SÁJTER LAURA: ÉDEN FÖLDÖN, AZ ÖREG ÉS A TENGER, CSONGOR ÉS TÜNDE, 6-OS SZÁMÚ KÖRTEREM

MIÉRT? Az *Éden földön* műfajilag csábító: zene + fantasy + tánc. Az *öreg halász és a tenger* című Hemingway-kisregényből születő előadás története az erkölcsi nevelésben is kiaknázható. Remélem, végre Vörösmarty műve a gimnazistáknak is élvezhetően kerül színre, és a *6-os számú körterem* adaptációja is olyan életre szóló élményt ad, amellyel egy tanórai táblás-krétás prezentáció nem versenyezhet.

A Vitéz lélek mindkét tanáró (és a diákok!) érdeklődését felkeltette: a Tamási-mű felold és felemel, jó irányba tereli a gimnazisták erkölcsi tájékozódását

színházlátogatás jelenti a feszített tanmenetben a maximumot, de a gyerekek sokirányú elfoglaltsága, érdeklődése miatt sincs többre lehetőség – a realitás inkább a kevesebb. Tegyük hozzá: vidéken, a megyeszékhelyeken kívül az évi egy színházi alkalom is nagy erőfeszítést, áldozatvállalást jelent tanár és szülő részéről egyaránt.

Az iskolai szervezés azonban nagyon fontos, mert a tanárnók sokévi tapasztalata, hogy a diákok döntő többsége az iskolai alkalmakon kívül egyáltalán nem jár családijával, barátaival színházba. Ennek egyik oka a pénz: egy átlagos keresetű, négytagú családnak egy színházi este jelentős kiadás. Másrészt a diákok kulturális fogyasztási szokásai alapvetően megváltoztak az elmúlt két évtizedben, a fiatalok igen „kényelmesek”, könnyebben döntenek a mozi mellett, de leginkább letöltenek egy-egy filmet. A színházi kínálat egyenletlensége is gondot jelent: az óvodás és alsó tagozatos bábszínházak időszak után már csak felnőtt előadásokra járhatnak. Nagyon nehéz a hetedik-es nyolcadikosoknak vagy a kisgimnazistáknak szóló darabot találni.

Felold és felemel

Az utóbbi két évad Nemzeti színházbeli tapasztalatairól is faggattuk a két tanárnőt. Osztatlan sikernek örvendett a csanádi diákok körében a *Fekete ég – A fehérfelbő*, mivel azonnal ráismertek benne a frissen tanult első világháborús történetekre, és közülük lett a múlt egy darabjához. Látták a *Töréket*, ami érettségi tétel, így az jól beleillett a tanmenetbe, és

a diákok hónapokkal később is emlékeztek a történetre, a figurákra, a dobozolásra... A csanádi sportolókklal megnézni a *Johanna a mághyán* című oratóriumot nagy tanári kockázatvállalást jelent, de Sajter Laurát több dolog motiválta: az általános műveltségnek sarkalatos pontja Szent Johanna élettörténete, a látványos zenés színház jobban leköti a fiatalok érdeklődését, nem utolsó szempont az sem, hogy a főszerepeket olyan művészek alakítják, mint Tompos Kátya, Udvaros Dorottya és Blaskó Péter. Előtte és utána is megfogalmazták fenntartásaikat a diákok a zenével, a történettel és a rendezéssel kapcsolatban, de nagy felismerések is születtek.

– Mivel erdélyi vagyok, Tamási Áron írásai közül a *Himnusz egy számával* érettségi tétel az én osztályaimban – mondja Sajter Laura. – Szerettem volna, ha a novella alapján készült színházi változattal, vagyis a *Vitéz lélekkel* is megismerkednek a gyerekek. Tetszett az előadás, az a tisztaság pedig, amit a főhősök magatartása hirdet, jó irányba tereli a gimnazisták erkölcsi tájékozódását.

Heltai Zsófia azért hozta el diákjait a *Vitéz lélek*re, mert míg a kortárs művek sokszor nyomasztóak, a Tamási-mű felold és felemel, és a diákok ezt így is élték meg. Heltai Zsófia egyébként elsősorban olyan előadásokat választ, amelyek nem szerepelnek a tanmenetben. Így tavaly a tizenegy-tizenkettedikesekkel kortárs orosz és magyar darabot is láttak.

– Az orosz *Fodrásznő* nagy élmény volt. A történet egyrészt társadalmi szinten, de az egyéni boldogságkeresés szintjén is a választásokról szól. A fiatalok főleg ez utóbbihoz tudtak kapcsolódni, így közülük

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

Az előadás után a színészek és az előadás dramaturgja találkoznak az iskolai csoporttal, és beszélgetnek a darabbal kapcsolatos élményekről. A mintegy 30 perces találkozón közös fotózásra, dedikálásra is alkalom nyílik. A programra minimum 25 fős iskolai csoportok jelentkezését várjuk, legalább két héttel az előadás előtt.

RÁHANGOLÓ

Az előadás előtt egy órával az adott produkció dramaturgja és/vagy rendezője mintegy 40 perces bevezetést tart az iskolai csoportnak. A ráhangoló után a diákok felkészültebben ülnek be az előadásra, figyelhetnek összefüggésekre és érdekes részletekre is. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell bejelentkezni.

RENDAHAGYÓ ISKOLAI ÓRA A NEMZETI SZÍNÉSZEIVEL

A tananyaghoz kötődő előadások előtt a darabban szereplő művészek ellátogatnak az iskolába, hogy rendhagyó óra keretében hozzák közelebb a diákokhoz a mű világát. Színészeink sokirányú elfoglaltságára tekintettel ez a program komoly előzetes egyeztetést kíván, de mindent megteszünk, hogy eleget tehessünk a beérkező kéréseknek.

ISKOLAI PROGRAMOK

KULISSZAJÁRÁS

Csoportos iskolai színházlátogatások alkalmával az előadás előtt tudjuk megszervezni. Egy kb. 40 perces séta keretében **bemutathatjuk a színház működését, a színpadokat, az öltözőket**, és láthatók egyéb „háttérérdekes-ségek” is. Egyszerre legfeljebb 30 diák élhet ezzel a lehetőséggel. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell bejelentkezni.

ÁDÁMOK ÉS ÉVÁK

A Nemzeti Színház egész évadon átívelő színházi játéka. Ebben az évadban az Ádámok és Évák Ünnepe keretében **iskolai csoportok, színjátszó körök adják elő Az ember tragédiája jeleneteit**. A csoportok munkáját a felkészülés során a Nemzeti színészei, dramaturgjai, rendezőgyakornokai segítik. A programot minden évadban más-más megadott témával rendezzük meg.

KÖLYÖKNAPOK

Színházunk minden hónapban időszerű eseményekhez, ünnepekhez kapcsolódóan **ingyenes Kölyöknapokat szervez, vásárnapokon, délelőtt 10-től 13-óráig**. A konkrét dátumokat keresse a honlapunkon. Óvodás és kisiskolás gyermekeket várunk szüleikkel.

NEMZETISZÍNHÁZTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐ

A vetélkedő a Nemzeti Színház történetéről szól, terveink szerint ebben az évadban is megrendezzük. Részletek a nemzetiszhaz.hu/vetelkedo oldalon.

DIÁKBÉRLETEK

Négyféle bérlet közül válogathatnak a diákok, 3.200 Ft-tól. **A választékot a színház honlapján találják.** Van közöttük szabad- és előre meghatározott előadásokra szóló is.

EGYÉNI PEDAGÓGUS JEGY - 40 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Szükséges a pedagógusigazolvány felmutatása. Egy igazolvánnyal egy előadásra két jegy vásárolható.

EGYÉNI DIÁKJEGY - 30 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül diákigazolvány felmutatása esetén érvényes a 30%-os kedvezmény. Egy előadásra, egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

CSOPORTOS DIÁKKEDVEZMÉNY - 40 %

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Igénybevételéhez legalább 20 fő és diákigazolvány szükséges. Minden 20 fős csoport mellé 1 db 200 Ft-os kísérőjegyet biztosítunk.

LAST MINUTE DIÁKJEGY - 500Ft

A kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül érvényes, és diákigazolvány felmutatásával vehető igénybe, a színház jegypénztárában, az előadás megkezdése előtt egy órával. Egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

A Nemzeti Színház iskoláknak szóló programjaira az iskola@nemzetiszhaz.hu e-mail címen lehet jelentkezni. Munkatársunk minden kérdést, időpontot, részletet egyeztet az érdeklődőkkel!

lett a műhöz, a főhős sorsához, amit segített az előadás hol finom, hol vaskos humora.

A Háy János által írt *Nebékre* részben a főszereplő Mucsi Zoltán miatt esett a gödöllői választása, illetve kortárs magyar irodalmi kedvcsinálónak szánta Heltai tanárnő.

– A *Nebéz* utáni megbeszélésen a gyerekek azt hangsúlyozták, milyen furcsa, hogy a főhős élete kisiklásáért mennyi helyen keresi az okokat, csak éppen önmagában nem. A darab jó alkalom volt arra is, hogy a Kádár-korszak és a rendszerváltás egzisztenciális kérdéseiről beszéljünk.

Másként nézik

A szimultán történet-szálak a mai rendezésekben nem zavarja a fiatalokat, akik a filmek, a klippek alapján hozzászóltak a történetek töredezettségéhez is, vagy ahhoz, hogy megsokszorozódik egy-egy szereplő... Abban minket tanárnő egyetért, hogy vannak darabok – ilyen például a Nemzetiben látható *Három nővér* is –, amely érthetetlen lett volna a diákoknak, ha előtte nem ismerkednek meg részletesen a cselekménnyel. Fontos tehát az előkészület is: Sajter Laura éppen ezért mindig megnézi előre a darabot, mielőtt a diákokat is hozza, Heltai tanárnő pedig az irodalmi alpanyagba avatja be a tanítványait.

– A tizenévesek gyerekkoruk óta sok filmet néznek, mozgóképes látásmódjuk igen erős – mondja Sajter Laura, aki örömmel idézi egyik tanítványának a felismerését: a filmhez képest a színházban „kézzel fogható” a harmadik dimenzió is, amitől csak úgy vibrál a levegő.

– Ezek a generációk már másképpen fogadják be a látottakat – magyarázza Heltai Zsófia. – Nem hiányzik nekik a történet, és a képekhez – amelyekből sokkal többet képesek befogadni, mint az idősebbek –, rengeteg asszociációt kapcsolva rakják össze maguknak a saját történeteiket.

– A mediatisált világban megszokták – fűzi hozzá Sajter Laura –, hogy sok-sok stimulus éri őket, sőt, alapvetően sokkal jobban leköti őket, ha egyszerre sok ingerrel kell megbirkózniuk. A tanárnők szerint érdekes ugyanakkor, hogy az Y generáció tagjai a felnőtteknél is konzervatívabban kezelik, ha meztelenkedés vagy káromkodás van a színpadon.

S hogy miért hozzák színházba a diákjaikat? Azon túl, hogy élvezetesen lehet ezzel a médiummal fontos művelődéstörténeti hézagokat tömögetni, a színházba járásnak közösségépítő ereje is van, amelynek fontos összetevője a rákészülés, az ünnepi együttlét, ezzel is fejlődik a diákok viselkedéskultúrája.

A rácsodálkozás, az önmagukra döbbenés, a közösen megélt nevetés és katarzis mind hozzátartozik egy-egy látogatás sikeréhez. Fontos rábreszteni a fiatalokat: színházba járni nem holmi iskolai kötelezettség, hanem élmény és élvezet.

Heltai Zsófiának a *Nebékre* elhívott „újoncok” például ezt mondták előadás után: „Zsófi néni, mindig tessék szólni, ha színház lesz!”

UGHY SZABINA

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Gyerekek, fiatalok a Nemzetiben

» Minden gyerek évente egyszer jusson el színházba! Ez egy olyan cél a kulturális kormányzat részéről, amelyhez a Nemzeti Színház is minden segítséget megad. A KLIK-en keresztül már számos ingyenes színházlátogatás megvalósult az ország több teátrumában eddig is, a Nemzetiben pedig tavaly észak-magyarországi hátrányos helyzetű általános iskolások a János vitézt látták. De több tucatnyi azon iskolai csoportok és osztályok száma, amelyek az ország különböző részéből érkeztek, és ingyen nézhettek előadásokat a Nemzetiben.

» Kifejezetten gyerekeknek szóló előadások is készülnek a Nemzetiben. A *János vitéz* és a *Karaván* roma színházzal közös produkcióként megszületett *Egerek* mellett a 2015/2016-os évad első premierje, az *Éden földön* is kisiskolás kortól nézhető, igazi családi előadás. A teátrum repertoárjában több magyar és külföldi kortárs és klasszikus mű is szerepel, amelyek bekapcsolhatók az oktatásba.

» Szoros kapcsolatot ápol a Nemzeti a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségével és a Nagycsaládosok Országos Egyesületével, amelynek tagjai évadonként kétszer láthatnak egy-egy nagyszínpadi előadást.

» Balladaünnep – hat budapesti iskolai színjátszó csoport több mint száz diákja adott elő dramatizált jeleneteket a magyar balladák alapján 2014 tavaszán.

» A Nemzeti számos programot, foglalkozást kínál iskoláknak és családoknak (részletek a 32. oldalon) egy-egy előadáshoz kapcsolódóan is – közönségtalálkozóktól a Kölyöknapokig.

» A Nemzeti színháztörténeti vetélkedőjének három fordulójában több száz határon túli és anyaországi diák vett részt a 2014/2015-ös évadban. Az első három internetes forduló után a Nemzetiben rendezett döntőben hat csapat mérte össze tudását. A színháztörténeti verseny a 2015/2016-os évadban is folytatódik.

» Ádámok és Évák ünnepe mozgalomhoz – amely 2010-ben Szolnokon indult útjára – az elmúlt évadban a Nemzeti Színház is csatlakozott. Tíz budapesti iskola csapata – közel kétszáz diák – tanáraik vezetésével és nemzetis színészek mentorálásával, több hetes próbafolyamat után egy-egy bibliai történetet mutatott be a nagyszínpadon rendezett gálán. A résztvevők Madách nyomába szegődve Csesztvén és Alsósztrégován jártak egy jutalom kiránduláson. A 2015/2016-os évadban *Az ember tragédiája* színeire jelentkezhetnek a csapatok.

Balladaünnep: az Erzsébetvárosi Kéttannyelvű Szakközépiskola Bubik István Színkörének produkciója

JÁTSZANI CSAK KOMOLYAN SZABAD

Bodrogi Gyula a tragédiák humoráról, a zseniális közönségről, a bukás és a siker lehetetlenségéről

Siker nélkül nincs színház – állítja Bodrogi Gyula. A siker az alapszint. De csak akkor lehet sikeres egy előadás, ha érti egymást – és együtt játszik – a színész és a néző. Véleménye szerint a színésznek a legvidámabb komédiát is komolyan kell vennie, a közönség pedig szórakozni akar a színházban, akkor is, ha a legvéresebb tragédiára vesz jegyet.

„Csak akkor jó a színház, ha a néző is beleéli magát a történetbe, ha képes együtt játszani a színész és a közönség. Ha nincs néző, nincs színház. Ilyenkor jönnek aztán a magyarázkodások. A sikert senki nem magyarázza, csak a bukást.”

Köszöntés a színpadon – a 80. születésnapon
Balra: Ádám szerepében a Szentivánéji álomban

Szinte minden interjújában elmondja, hogy a színházban a legfontosabb a színész és a közönség, hogy nincs rendezői színház, hogy a színész számára nincs műfaj...

– Mert így gondolom! Miért mondanék mást? Vannak alapkérdések, amelyek nyilván mindig felvetődnek. Mivel igyekszem mindig igazat mondani – vagy csak nagyon ritkán hazudok –, így természetesen ismétlődhetnek ugyanazok a mondatok.

De szeretném, ha felidéznénk az első – 1943-as – színpadi szerepét, amikor kikacsintott a szüleinek, hogy ne ijedjenek meg, ez csak játék...

– Igen, mert az egy nagyon meghatározó történet volt, és mindenki sírt a nézőtérben. A darab címére már nem emlékszem, de arról szólt, hogy az apám megsebesült, és én, a kislány megfogadom, hogy megbosszulom. Zokogott a közönség. Az első előadáson rendben ment minden, aztán a második, amikor ott ültek a szülei, és a színpadról láttam, hogy ők is sírnak, odakacsintottam rájuk: nincs semmi baj, ez nem komoly, ez csak játék. Ettől aztán mindenki nevetett.

Azt szereti a legjobban, ha a közönség nevet és sír...

–... és gondolkodik! Szeretem, ha sikerül megmutatni a tragikus helyzetek fonásait. A hétköznapi életben is gyakran nevetünk saját

ügyetlenkedéseinken. Van úgy, hogy az ember kinyírtában röhög. Az pedig egy kivételes színházi pillanat, ha a sírás nevetésbe fordul.

Ez jól hangzik, és egy gyereknek még meg is bocsátjuk, sőt kedves kis baki ez a sokat idézett kikacsintás, viszont – valljuk be – egy ilyen gesztus miatt szétröhöghetjük az előadást. Oda a színházi varázs!

– Egy olyan durva váltás, mint amilyen azon a bizonyos első és emlékeztető pápai előadáson történt, valóban tönkretelheti, tönkretelhetné az előadást. De nagyon gyakran tapasztaltam azt is, ha együtt játszik a nézőtér és a színpad, ha sikerül megteremteni a kapcsolatot, akkor még a bakik is át tudunk lendülni. Lehet, hogy megbolydul a közönség, amikor kiköppen a normális menetéből az előadás, de aztán – ha jól játszunk együtt – hamar visszabilen minden a helyére. Egyébként én szeretem úgy elkészíteni a szerepeimet, hogy – ha lehet – váltakozzanak ezek a szélső értékek.

A síró és a nevető maszk...

– A színház jelképe! Egyébként nálam ez már olyan, mint egy szakmai ártalom, hogy mindig elmondom: én közönségpárti vagyok. Nekem szent meggyőződése, hogy az előadás a közönségnek készül, és a közönség zseni. Egy-egy néző lehet, hogy olyan dinnye, mint amilyen

Bodrogi Gyula

A Nemzeti Színész, Kossuth- és kétszeres Jászai Mari-díjas, Erdemes és Kiváló művész. Budapesten született, 1934-ben. Pályáját néptáncosként kezdte, 1958-ban szerzett diplomát a Színház- és Filmművészeti Főiskolán, ahol 1975-től tanított is. 1958 és 1982 között a József Attila Színház tagja volt, majd 1982-től egészen 2001-ig a Vidám Színpadot vezette. 2003-tól a Nemzeti Színház művésze. Szenvedélyes vadász és remek szakács. A 2015/2016-os évadban a *Don Quijote*, az *Isten ostora*, az *Ingyenélők*, valamint a *Bodrogi Voith – Voith Bodrogi* című előadásokban lép színpadra a Nemzeti Színházban.

én vagyok, de egyben, közönségként soha nem téved. Zseniális, mert minden szöveggönyv, forgatókönyv, rendezői utasítás, minden sűgás és egyéb segítség nélkül is pontosan tudja, mikor kell sírnia vagy mikor kell nevetnie – ha mi jól csináljuk a dolgunk. Ehhez persze értenie kell, mi történik a színpadon. Ha én – mint színész – a jelenetben a partneremmel beszélgetek, és amit mondok a kollégának, az nem neki, hanem a közönségnek szól. Lehet egy darabnak akármilyen szép és komoly mondanivalója, ha a néző nem érti, miről is van szó, akkor nem is élvezi az előadást, nem tud szórakozni. Azt szoktam mondani: a *Hamlet* is akkor jó, ha szórakoztat. A zenés vígjátéknak is szórakoztatónak kell lennie, de a legvéresebb tragédiának is.

Szórakoztatónak?! Valami más szót kellene találnunk a szórakoztató helyett!

– Nem! Én szándékosan használom ezt a szót. A szórakoztatásról sokan – tévesen – azt hiszik, hogy az a szórakoztatás, ha én nevetek. Nem! Ha én egy jó könyvet olvasok, az nekem szórakozás.

Nekem nem. Vagy nem mindig. Például most, hogy újra elolvastam az *Irka fírka* című könyvét, amire mondhatja bárki, hogy szórakoztató, de nekem éppen feladat volt, hiszen erre a beszélgetésre készültem. Ez nem azt jelenti, hogy ne tetszett volna könyv: ebben is vannak könnyedebb sztorik, és vannak mélyebb gondolatok.

– Ez már megint egy másik szempont lehetne. De nemcsak a könnyedség, a mélység és a magasság is szórakoztat.

Mert kiemel a mindennapokból?!

– Igen, ez a szórakoztatás teteje! Amikor sikerül kicsit elemelkednünk a hétköznapiakból, az már valami. A siker a nulla szint, az alatt nincs színház. Amikor valaki azt mondja: „megbuktunk ugyan, nem volt nagy

siker, no, de óriási gondolatokat fogalmaztunk meg ezzel az előadással.” Kit érdekel, hogy mekkora gondolatok voltak benne, ha abból semmi sem jut el a közönséghez. Lehetnek persze olyan előadások, amelyek csak kevesekhez szólnak, de akkor azt egyértelművé kell tenni, ki kell írni a plakátra, hogy ez valami kísérlet vagy alternatív próbálkozás.

Mégis léteznek műfajok?!

– Értem én a megjegyzést! De én csak azt szoktam mondani: a színész számára nem léteznek műfajok. Nekem ugyanolyan komolyan kell vennem a feladatom, ha valami könnyed vígjátékban vagy ha egy komoly tragédiában játszom. A szakirodalomban, a tankönyvekben, tehát elméleti szinten létezik ez a felosztás, és a közönség oldaláról tekintve is van értelme az ilyen csoportosításnak. De függetlenül attól, hogy milyen műfajú előadásra vesz jegyet a néző: minden esetben szórakozni akar. Tegyük fel: azt mondja valaki a párjának, hogy menjünk el a színházba, nézzünk meg valami vígjátékot, mert olyan jó

„Szeretem, ha sikerül megmutatni a tragikus helyzetek fonákságait. Az pedig egy kivételes színházi pillanat, ha a sírás nevetésbe fordul.”

lenne nevetni. Vagy azt mondja: azt hallottam, nagyon szép ez a *Hamlet*-előadás, vagy valaki nagyon jó ebben a szerepben. Mindegy, hogy miért megy a színházba, de az biztos: soha sem azért, mert unatkozni szeretne. Vegyünk például egy véres tragédiát: a néző is pontosan tudja, hogy a kés, amit a színpadon beledőf az egyik szereplő a másikba, az nem igazi kés, mégis mindenki megretten és a szívéhez kap. Csak akkor jó a színház, ha a néző is beleéli magát a történetbe, ha képes együtt játszani a színész és a közönség. Ha nincs néző, nincs színház. Ilyenkor jönnek aztán a magyarázkodások. A sikert senki nem magyarázza, csak a bukást. A leggyakrabban azt szokták mondani, hogy még nem elég érett a közönség, talán majd 50 vagy 100 év múlva fogják megérteni az előadás zsenialitását. Más művészeti ágban lehet, hogy a kortársak nem értik meg a zsenit. Egy képre mondhatja bárki, hogy az egy krikoszkrasz, vagy egy zeneműre, hogy hangzavar, aztán kiderülhet, hogy zseniális. De egy színházi előadásnak akkor és ott kell hatnia. Ha nem működik egy előadás, akkor az utólag már nem nyerhet értelmet. Nem érdemes a kudarcainkat magyarázni.

De azért emlékszik a saját kudarcaira?

– Hogyne! Sőt, azokra emlékszem csak igazán.

Emlékezzünk együtt!

– Most hirtelen az jut eszembe, amikor Ciluval, Kállay Ilonával a József Attila Színházban játszottuk a *Csin-Csin* című vígjátékot. Lényegében kétszemélyes előadás volt, csak két kisebb szerep volt még benne. Egyébként nagysikerű olasz film is készült a történetből. Remek darab, nagy érzelmek, nagy szenvedélyek, fergeteges próbák – és megbukott az előadás. Sokan megdicsérték, biztattak, hogy nagyon jók voltunk, mindent beleadtunk. Hiába mondták, hogy remek előadás, én tudtam: ez bizony megbukott.

Mi lehetett az oka?

– Fogalmam sincs. Nem tudom, és nem is akarom megmagyarázni. Talán rossz volt a szereposztás, mi voltunk rosszak, valamit túljátszottunk vagy félreértettünk. Nem tudom. Emlékszem, akkor még annak is utánanéztem: hat színházban játszották ezt a darabot – ezek között voltak külföldi bemutatók is –, és három helyen ugyanígy megbukott, három helyen viszont óriási siker volt. Olyan ez, mintha időnként borotvaélen egyensúlyoznánk, nagyon vékony a mezsgye a siker és a bukás között.

Mostanában nincsenek is nagy bukások! Se kifütyülések, se paradicsomdobálás...

– Most, amikor havonta legfeljebb kétszer játszunk egy-egy darabot, végképp nem lehet megmondani, hogy mi a siker és mi a bukás. Így hiába mondja mindenki – a közönség, a kritikusok –, hogy ez egy kiváló előadás, ha nem lehet rá jegyet kapni, a néző lassan megfélelkezik róla, és szép csendesen elhal az érdeklődés. Nyilván van néhány intézmény, kiemelt feladattal – ilyen a Nemzeti Színház vagy az Operaház –, ahol nem lehet csak a legsikeresebb előadásokat műsoron tartani. De ha minden színház repertoárt játszik, ha minden színház úgy tesz, mintha nemzeti színház lenne, akkor nincs igazán lehetőség a sikerre, de a bukásra sem. Ezért mondom én már nagyon régóta, hogy en suite színházakra lenne szükség, ahol folyamatosan műsoron tartják az előadásokat mindaddig, amíg van iránta érdeklődés. Erről már tényleg többször nyilatkoztam.

Azt is többször elmondta már, hogy nem szereti a rendezői színházat...

– Tudja, mi az a rendezői színház?

Tudom, írta az *Irka* cikkében is: ilyen nem is létezik!

– Ha mégis van, az a mozi. A színházban a színész és a közönség a legfontosabb...

Ingyenélők – Mosolygó Menyhért

Ahogy tetszik – Ádám szerepében, Szatory Dáviddal

Miért akart mégis eredetileg rendező lenni?

– Mert már akkor éreztem, hogy kevesebbet dolgozni hasznosabb, mint többet! Könnyebb valamit elmondani, mint megcsinálni. De nem szeretném elviccelni a kérdést. Nyilván fiatalemberként magam sem tudtam, mit akarok. Sok mindent csináltam. Eredetileg matematikusnak készültem, aztán egy véletlen folytán néptáncos lettem, és közben megszerettem a színpadot. Minden színházban szükség van rendezőre, ahogy kellékesre, díszletezőre, hangosítóra, világosítóra... Az természetes, hogy a rendezőnek vannak gondolatai egy drámáról, vannak elképzelései annak színpadra állításáról, egy jó rendező nagyon sokat hozzá tud adni az előadáshoz, csodálatos dolgokat tud kihozni a színeszekből. Azt viszont nagyon nem szeretem, ha bemegyek egy előadásra, és azonnal azt látom: ki a rendező. Nem szeretem, ha a saját ötleteik megvalósításáért kiforgatják az eredeti darabot. Lehet kicsit módosítani az irodalmi alanyon, meg lehet változtatni a jelenetek sorrendjét, rövidíteni a párbeszédeket, esetleg elhagyni vagy egyszerűbben fogalmazni bonyolult mondatokat, de hogy teljesen átírni egy színdarabot?! Az a jó rendező, aki saját magát nagyon fontosnak tartja, de magánál még fontosabbnak tartja a színészt.

Nem lehetett könnyű saját magát rendeznie!

– Nem is igazán szerettem olyan darabokat rendezni, amelyekben nekem is volt szerepem. Ezek leginkább szükségmegoldások voltak. Saját magát nem tudja kívülről nézni az ember. Pedig a próbákön a rendezőnek a közönség helyett kell reagálnia a színpadi történésekre, neki kell tiszta szemmel figyelnie az események alakulását. Régebben

szokás volt, hogy a bemutató előtt a kollégák, a színház többi rendezője is megnézte a készülő előadást, és mindenki elmondta, ha valami hibát – túlrendezést, túljátszást, logikátlanságot – fedezett fel. A műhelymunkára készültünk már a főiskolán is, és én előtte néptáncosként is ezt tapasztaltam.

Ha már szóba került a néptáncos múlt, a Táncművészet című lapban nyilatkozta még 1978-ban, hogy a SZOT Központi Művészegyüttesben Molnár Istvántól tanulta meg: mi a művészet. De nem mondta el: mi a művészet?

– Szerintem a művészet olyanfajta tevékenység, amikor valaki az alkotásával sok-sok személyre képes hatni. Olyan produkció születik, amit a többi ember meg tud érteni, magáévá tud tenni. A művészet által részesei lehetünk mások életének. Ez lehet képzőművészet, irodalom, zene, tánc és persze színház. Mindezek között a legösszetettebb a színház, hiszen ebben benne van minden: képzőművészet, irodalom, zene, tánc...

Nem kérdezem, mert tudom, hogy soha nem volt szerepálma. Viszont annak idején igazgatóként – tehát még a Vidám Színpadon – kedvére választhatott darabot.

– Olyan volt, hogy olvastam egy darabot, és egy-egy szerep kapcsán arra gondoltam: ezt talán nekem kellene eljátszanom. De hogy direkt magamnak kerestem volna szerepet, olyanra nem volt példa.

Pedig például a Szomorú vasárnapot, Seress Rezső szerepét nagyon jól megtalálta!

– A Szomorú vasárnap a legjobb példa arra, amikor író, rendező, színész közösen teremti meg az előadást. Seress Rezső élettörténete, személyisége engem is régóta foglalkoztatott. Szerettem a dalait is, a művészt. Sokat beszéltünk róla. Nekem is volt mindenféle gondolatom vele kapcsolatban. Szinte egyszerre született meg a dráma az író asztalán

Isten ostora – Zerkon, udvari bohóc

és a színpadon. Voith Ágival játszottuk. A *Szomorú vasárnap* minden mondatát Müller Péter írta, minden helyzetet Sándor Pali rendezett, de közös alkotás volt. Nekem ez a legszebb színház!

Ha már a Vidám Színpadon járunk, csak megkérdezem, hogy vezethetett egy olyan színházat a fővárosban, ahol politikai kabarét is játszottak egy olyan korban, amikor még egy vidéki általános iskola igazgatójától is elvárták a párttagságot?

– Ez nem igaz! Akkor sem volt minden vezető párttag. De nem szeretném, ha úgy tűnne, mintha most akarnék ebből erényt kovácsolni vagy bármilyen előnyhöz jutni. Igaz, 1982-ben, miután hosszan agitáltak erre a feladatra, és Vinkó József dramaturggal leírtuk, milyen színházat szeretnénk, utána engem is behívtak a kerületi pártbizottságra. Egy szimpatikus hölgy fogadott. Természetesen azt mondta, jó lenne, ha belépnek a pártba. Én pedig azt feleltem: a színház egész embert kíván, ráadásul ideológiai okok miatt, istenfélőként nem vagyok alkalmas a tagságra, egyébként meg nincs helye a színházban a politikának. Nyilván átlátott rajtam, és csak mosolygott. Később a belügyesek is megke-restek. Ketten jöttek, bőrkabátban – ahogy ez akkoriban szokás volt. Nagyon udvariasan „csak” arra kértek, ha valami furcsát tapasztalok, írjam le nekik. Azt feleltem: rendben, de jobb, ha tudják, amit én leírnék nekik, azt elmondom a társalgóban is. Erre legyintettek: felejtse el az egészet. Emlékszem, annak idején a főiskolán Garas Dezsővel már a DISZ ellenében is felemeltük a szavunk. Azt hiszem, az egyik fegyelmimet is ezért kaptam.

Tehát már akkor is politizált!

– A fenét! Csak fiatal voltam, és valahogy fel akartam hívni magamra a figyelmet. De tényleg nincs helye a színházban a politikának. Amikor Hamlet színpadra lép és azt kérdezi: lenni vagy nem lenni, az nem egyik vagy másik politikai tömörülés tagjainak szól.

Hamletet gyakran emlegeti, pedig ez kimaradt a szerepei közül. Sajnálja?

– Csak azért hozom mindig példaként, mert talán ez az egyik legismertebb Shakespeare-hős. De őszintén mondom, soha nem gondoltam arra, hogy el kellene játszanom. Nekem szerencsém volt ezen a pályán, jobbnál jobb feladatokat kaptam színházban, filmen, szinkronban. A főiskola után a József Attila Színházban Fodor Imre igazgatónak köszönhetően nagyon jól indult a pályám, és később is megbecsültek. Ráadásul olyan nagyszerű színészekről tanulhattam ott, mint Sinkovits Imre vagy Darvas Iván. Majd mikor a Vidám Színpadon töltött több mint két évtizedes igazgatás után azt hittem, ennyi volt, akkor több ajánlatot kaptam. Már az új Nemzeti Színház indulásánál itt lehettem. Schwajda György, az akkori igazgató hívásának köszönhetően 2002. március 15-én, a megnyitón is szerepelhettem, *Az ember tragédiájában* arkangyal voltam. Azóta pedig szinte folyamatosan játszom.

Azért amikor bejön ide a Nemzetibe, és látja a parkban a nagy elődök szobrait, biztos eszébe jutott már, hogy vajon milyen szerepben örökíti majd meg egy szobrászművész.

– Ez még tényleg soha nem jutott eszembe.

Mindenkit igyekeztek valamilyen jellemző szerepben ábrázolni. Soós Imre a körhintán ül, Sinkovits mint Mózes...

– Egyáltalán nem biztos, hogy Sinkovitsnak Mózes volt a legjellemzőbb szerepe. Sinkovits leginkább Sinkovitsként volt a legnagyobb. Olyan ez a kérdés, mint a szerepálmom – csak a másik oldalról nézve. De ezt már nem nekem kell megválaszolni!

FILIP GABRIELLA

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Krúdy Gyula regénye alapján

SANDBÁD

Rendező: Vidnyánszky Attila

AZ ÖREG ÉS A TENGER

Ernest Hemingway: Az öreg halász és a tenger című regénye alapján

TÖRŐCSIK MARI 80

Rendező: Anatolij Vasziljev

Szarka Tamás

ÉDEN FÖLDÖN

Rendező-koreográfus: Bozsik Yvette

Ferenczi György és a Rackajam

BETYÁRJÁTÉK

Rendező: Szomjas György

Vladislav Vancura

SZESZÉLYES NYÁR

Rendező: Galambos Péter

6

A. P. Csehov 6-os számú kórterem c. novellája alapján
Rendező: Sardar Tagirovsky

Bertolt Brecht

GALILEI ÉLETE

Rendező: Zsótér Sándor

Weöres Sándor

PSYCHÉ

Rendező: Vidnyánszky Attila

Földes László HOBO

A GULÁG VIRÁGAI

Rendező: Vidnyánszky Attila

Edmond Rostand

CYRANO DE BERGERAC

Rendező: David Doiasvili

Vörösmarty Mihály

CSONGOR ÉS TÜNDE

Rendező: Vidnyánszky Attila

Cervantes regénye nyomán, Benyhe János fordítását felhasználva írta: Verebes Ernő

DON QUIJOTE

Rendező: Vidnyánszky Attila

Szilágyi Andor

TÓTH ILONA

2016. JÚNIUS 16. SZOBORPARK

Rendező: Vidnyánszky Attila

FEDÁK SÁRI

Szűcs Nelli önálló estje

HOZTAM VALAMIT A HEGYEKBŐL

MEZEI MÁRIA

Tóth Augustza önálló estje

HALJ MEG ÉS NAGY LESZEL

HOBO önálló estje

MÁRIA TESTAMENTUMA

Nagy Mari önálló estje

„NEM CSAK AZ A SZÍNÉSZ, AKI A FŐSZEREPET JÁTSSZA”

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Szacsvay László szerint a szomorú bohóc a legnagyobb művész. Színészként gyakran alakított hasonló karaktereket. És ha innen nézzük, ő igazi életművész – hiszen a színpadon kívül is mindig van egy félmondata, amivel eszünkbe juttatja: bármit nézhetünk komédiának. És akkor az már mulattatni fog.

Az újonnan megválasztott nemzet színészeinek első reakciója mindig a meglepetés és az öröm. Mi a reakció most, amikor a hír érkezése óta már eltelt egy nyár?

– Nem változott semmi, a meglepetés még tart. Nem szokott az ember várni az ilyesmire, nem azért csinál végig egy pályát, hogy majd kitüntetik. Ha kitüntetik... Persze, nem mondom, hogy nem esik jól. Jól esik mindig, volt már szerencsém néhányszor hasonló helyzethez.

Mostanában elég sűrűn: tavalyelőtt Kiváló Művész Díjat kapott, tavaly Életműdíjat a Vidor Fesztiválon, idén májusban a nemzet színésze lett...

– Nem érdemes hosszasan foglalkozni a díjakkal. Örülni persze kell, ennek különösen, mert nem állami kitüntetés, hanem a szakma adta, ez a legnagyobb értéke. Az állami kitüntetés egy-két különleges teljesítményt leszámítva mindig politika, és az nem az a terület, ahol a színésznek dolga volna. A Vidor-díj is más. Talán azért kaptam, mert én voltam a legidősebb az ott játszóknak között... Igazából azt kell gondolnom, szeretet van mögötte, és az ember miért ne örüljön, ha szeretik? Ráadásul kaptam egy nagyon szép üvegbohócot. Annál nagyszerűbb pedig nincs, mint ha egy bohócfigurával ismerik el az embert – mert az a legnagyobb művészet.

Akkor miért nem lett inkább bohóc?

– Vágytam rá. Sajnos nem voltam olyan jó tornából, az artistaképzőbe kell mindenféle flikk-flakk, meg szaltó... Valójában a clownságra

gondolok. Isten őrizz, hogy hasonlítsam magam, de nekem a bohóc Charlie Chaplin, Buster Keaton, Zoli bohóc vagy Eötvös Gábor, akinek mindig „van mááásik”. Az igazi nagy nevetgetők nagyon szomorú emberek. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy én nagyon szomorú vagyok. Kicsit vagyok szomorú.

Alkatilag?

– Alkatilag is. Meg sok okom is van rá, sajnos. Megpróbálok rajtuk röhögni, meglátjuk, meddig sikerül. Eléggé szívós pali vagyok, sok mindent kibírtam, három halálból jöttem vissza. Úgy tűnik, valaki még mindig akar velem valamit. A jó tulajdonságaim közé tartozik – ami nem sok van –, az alkalmazkodó képesség. Ez nagyon fontos ezen a pályán. Ám magamról nem nagyon akarok beszélni, nem én vagyok hivatott erre. Azt viszont minden interjúban elmondom, hogy miben hiszek.

Miben hisz?

– Az elvégzett munkában. Ez az egy, amiben lehet hinni. Bár egyre kevesebb idő jut rá. Most nyáron például Gyulán négy-öt próbával játszottam Doolittle-t a *My Fair Lady*-ben. Hál’ Istennek jól sikerült, működött a rutin is. De ez mégiscsak két nagy táncos énekszám és egy elég hosszú jelenet. Több munkával talán többre lehetett volna jutni.

Voltak el nem végzett munkái?

– Persze, rengeteg. De ezeket nem tartja számon az ember, megpróbál a sikerültekre emlékezni. Régen egyik tévéjátékából estünk a má-

Benedek Miklóssal a Budapest Orfeumban | fotó: Illovszky Béla

sikba, filmezni is volt alkalom, a rádióról, szinkronról nem is beszélve. Egy idő után ránevelődött az ember, hogy ne kelljen olyan sok idő a felkészülésre, de az biztos, hogy mindegyikben igyekezett megfelelni. Ahogy a Katona József Színházban is voltak kevésbé jól sikerült előadások – de a gondolat mindig jelen volt. Gondolkodni és elgondolkodtatni mindig cél volt! Jelenleg, Máté Gábor irányításával nagyon sok aktuális problémát is érintünk. Vagy érintenek, mert én sosem voltam kitaláló ember, csapatember vagyok, egyetlen csavar az egészben. Véleményem persze van. De az is egy mondásom, hogy nem szoktam kérdezni, mert még válaszolnak...

És az miért baj?

– Ha olyasmi történik, ami nem tetszik, annak is kiderül az oka előbb-utóbb, akkor minek idegesítsem magam. Ez is egyfajta önvédelem. Belőlem hiányzik a hatalomvágy, a parancsolni vágyás. És a tudás is. Az az ember még nem született meg, nem is fog, akinek én parancsolni tudnék, beleértve a kis fiacskámat is.

Karakterszínészként tartják számon. Nem vágyott több főszerepre?

– A főszerepet nem kérik, adják.

Volt, amikor adták.

– Magam is meglepődve állapítottam meg utólag, hogy a főiskola után, 1971-től 75-ig gyakorlatilag a Nemzeti Színház vezető színésze voltam. Aztán meg nem adták a főszerepeket. De ezen is túl vagyok én már. Egyébként sem csak az a színész, aki a főszerepet játssza. Egy mondat, ami nyomot hagy, ér annyit, mint egy főszerep. Ezt persze úgy is fel lehet fogni, hogy így próbálja magát fényezni az, aki kisebb szerepeket kap. Van is benne valami. Ezt a megállapítást először a keserűség szüli. Aztán, ha jön a visszajelzés, rádöbben, hoppá, ez mégsem olyan nagy keserűség! Legalább nem kell annyi szöveget tanulni!...

Mindent egy poénért...

– A humor mindenben segít. Nekem pedig Lucifer segített, Madáchnál ő mondja Ádámnak: „Tragédiának nézed? Nézd legott komédiá-

nak, s mulattatni fog”. Ezt én felvettem az életfilozófiámba. De amit mondtam, nem is vicc. Fiatalon nem nagyon foglalkozik az ember a szövegekkel, amelyik ruha ki van rakva, azt a darabot játssza. Ma már rémülten ismétlünk, ha elő kell venni valamit, ami régen ment. És ez gyakran előfordul, mert több színházban is előfordulok, és ott van a *Pianínó* című Szép Ernő-estem is. Ami – egy rubrika a keserűséghez – nem megy már a Katonában, de nem kérdezem meg, miért. Viszont jön a szerencse: Gáti Oszkár meghívta a Menházba, Győrbe, őszti havi egy előadás lehet. De az a havi egy is igényli a nyári tanulást. Emellett most is legalább nyolc darabban játszom, mindet magas szinten tartani állandó tréninget követel.

Első színházából, a Nemzetiből szerződött több mint harminc évvel ezelőtt, alapító tagként a Katonába. Hűséges alkat.

– Meg gyáva is kicsit. Egy helyre hívtak, ahová – utólag hál’ Istennek – nem mentem. De ahogy elnézem a felhozatalt, hova is mennék? A Nemzetiben először stúdiósként – ami főiskola előtti főiskolám volt –, azután fiatal színészként is meghatározó személyiségekkel találkoztam: Sinkovits Imre, Kálmán György, Kállai Ferenc, Váradi Hédi, Major, Gobbi, Töröcsik, és sorolhatnám hosszan. Boldog voltam, ha valaki visszaköszönt, és három év múlva partnerként játszottam velük. A Katonában olyan csapat jött össze, amire azt szoktam mondani, hogy mindenkire külön színházat lehetett volna alapítani. Az vegyes képet mutat, hogy az elmúlt évtizedekben hogyan éreztem ott magam, de elmenni nem volt okom. Gobbi Hildától tanultuk mindannyian: „Ezen a pályán mindent lehet, apukám, csak megsértődni nem”. Ha éppen nem kellettem annyira, elmentem Szolnokra, Veszprémbe szerepelni. Pesten hol kaptam volna meg a *Szomorú vasárnapot*? A rákosligeti Gózon Gyula Kamaraszínházban az *Adáshibát* játszhattam, maga a szerző, Szakonyi is látta. Ez mind szerencse.

Azt szokták mondani, a vizsgán is annak van szerencséje, akinek tudása is van.

– Ez természetes. De aki nem kapja meg a lehetőséget, az hogyan bizonyít? Ez a pálya 50 százalék szerencse, a másik 50 tehetség és idegrend-

Szacs vay László

Budapesten született 1947-ben. Jászai Mari, Farkas–Ratkó-díjas, Érdemes és Kiváló Művész, A Nemzet Színésze.

Szépapja az 1849-es Függetlenségi Nyilatkozatot ellenjegyző, ezért kivégzett Szacs vay Imre. Szülei pedagógusok, édesapja Fehér Tibor néven ifjúsági regényeket írt.

A Szent István Gimnáziumban érettségizett. A Színművészeti Főiskola elvégzése után, 1971–82 között a Nemzeti Színház, azóta a Katona József Színház tagja. Több mint 150 szerepet játszott, emellett számos televíziós és filmes produkcióban is részt vett.

| fotó: Trokán Nóra

A revizor: Hlesztakov szerepében Kállai Ferenc a Nemzetiben (rendező: Georgij Tovsztogonov, 1971) | fotó: Keleti Éva

szer. Kell a szerencse, hogy olyan helyre, olyan emberek közé kerüljön, akikkel tud dolgozni, s megkapja a lehetőséget. Úgy szoktam megfogalmazni, hogy egy ember életében van maximum tíz év, ami igazán alkotó, tehetségmegmutató. Ez lehet egyhuzamban és elszórva is. A többi reprodukció.

Tart még Szacs vay László „tíz éve”?

– Azt nem tudhatom, csak azt, hogy eddig inkább szétszórva volt. Amit abba sorolnék, az mindenképp a *Budapest Orfeum*. Talán pályám csúcának mondhatom. Mert nem kötelező feladat volt, ugyanakkor mögötte volt a szeretet az ügy iránt, és egymás iránt is színésztársaimmal, Császár Angelával és Benedek Miklóssal. Nagyon ritkán van ez így együtt. Vagy mondhatom a *Hippolytot*, amiben mások mellett Benedek Miklós és Molnár Piroska volt partnerem a Játékszínben. Milyen érdekes, itt megint a szeretet kerül elő, hiszen a 7-kor kezdődő előadás előtt már 5-kor mindenki bent volt a színházban, csak hogy együtt legyünk. Ez sem fordul sűrűn elő. A *revizor*, kétszer is – a 73-asban, még a Nemzetiben Hlesztakovot, a 87-esben, már a Katonában Bobcsinszkijt játszottam. Aztán ott volt *A kezdet vége* ugyancsak a Katonában, most *A nagy négyes* a Belvárosi Színházban, de ez is a szeretet miatt fontos. Nem tudom ezt röviden megfogalmazni, csak így, körülírva: ezernyi feltétele van egy jó produkciónak, nagyon könnyen szétszúszhat az egész, ha nincs benne szeretet, ami megtartja.

Az egyik internetes lap összeállított egy ötös listát legemlékezetesebb filmszerepeiről: *Nyom nélkül*, *Csapd le csaci!*, *Zimmer Feri*, *Nyócker*, a *Micimackó* Nyuszija. Mit szól hozzá?

A **Nemzeti Színésze** címet 2000-ben alapították Schwajda György, a Nemzeti akkori igazgatójának a kezdeményezésére. A címet mindig tizenketten viselhetik. Jelenleg Andorai Péter, Berek Kati, Bodrogi Gyula, Cserhalmi György, Haumann Péter, Király Levente, Máthé Erzs, Molnár Piroska, Psota Irén, Szacs vay László, Tordy Géza és Törőcsik Mari a cím birtokosa.

Ha a cím egy viselője elhalálozik, a megüresedett helyre a cím többi birtokosa egyhangú szavazással tehet javaslatot. Így választották az elhunyt Kóti Árpád helyére Szacs vay Lászlót idén májusban.

A Nemzet Színésze volt korábban: Agárdy Gábor, Avar István, Bessenyei Ferenc, Bitskey Tibor, Darvas Iván, Garas Dezső, Gera Zoltán, Kállai Ferenc, Komlós Juci, Kóti Árpád, Lukács Margit, Raksányi Gellért, Sinkovits Imre, Szabó Gyula, Sztankay István, Zenthe Ferenc.

– Érdekes. A filmek közül én elsőként a *Té rongyos életet* mondanám, azt már úgy lehet hívni, hogy szerep. De nem baj ez. Más, amit a közönség szeret, más, amit a szakma vagy a színész. És ez a lista éppen engem igazol, hogy lehet egyetlen mondat is emlékeztető... A *Csapd le csaci!*-ben van az a bizonyos habozós jelenet. A kellékes tényleg mosogatószert rakott a szifonba, Gáspár meg belenyomta a szemembe. Én arra a napra megvakultam. Tudtam, hogy képtelen vagyok még egyszer felvenni azt a jelenetet, folytatni kell, és mert ez jutott eszembe, nagy blazírtan azt mondtam, hogy „Menjünk, ne habozzunk”. Ez szállóige lett. Még ma is előfordul, hogy köszönés helyett ezt mondják ismeretlenek. Pedig mennyi ideje is? 25 éve?!

Van, ami halhatatlan. Az emlegetett *A nagy négyes* arról szól: meddig lehet folytatni a színpadon. Mit gondol erről – hiszen most már akár szó szerint ülhetne a babérjain.

– És mit érnék el vele? Kicsit szürna... Járhatnék teniszezni, de az ma is megvolt. Sétáltathatnám a kutyámat, Fülöpöt – aki most is itt van velem. Van ebben a darabban egy gyönyörű mondat: „Divatok jönnek, elmúlnak, intendánsok jönnek-mennek, de mi maradunk!”. Amíg az ember nem szégyell kiállni a színpadra, ameddig ki tud menni, és ameddig lehetősége is van rá, amíg két mondatot meg tud tanulni, addig csinálni kell. Mert aki megáll, az meg is hal.

CSÖRNÖK MARIANN

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Sinkó László

(Budapest, 1940. március 18. – Budapest, 2015. július 31.)

Kossuth- és Jászai-díjas színművész, Erdemes és Kiváló művész, a Nemzeti Művésze cím birtokosa.

A Színművészeti után a debreceni Csokonai Színházban kezdte pályáját (1962–66), majd a Nemzeti Színházban folytatta (1966–82). A budapesti Katona József Színház alapító tagja (1982–94), ezt a korszakot tartja szakmai szempontból élete legboldogabb szakaszának: számos nagy szerepe közül az Übü királyt 270-szer játszotta itt. Székely Gábor rendezővel az Új Színház alapításában is részt vett (1994–98), akinek kirúgása után a szabadúszást választotta. 2003 óta a Nemzeti Színház tagja. A Másfélmillió lépés Magyarországon, az És még egymillió lépés, majd a Kerekék és lépések... című természeti és honismereti filmsorozatoknak nemcsak narrátora volt, de a stábbal bejárta az egész országot. Az ő hangján ismer a közönség jó néhány filmsztárt, így Anthony Hopkinst, Jack Nicholsonsot, Gene Hackmant. Színpadi szerepei mellett számtalan filmben is emlékezetes alakítást nyújtott.

Drága Laci!

Egész nyáron azt terveztük a feleségemmel, hogy kimegyünk hozzátok Budakalászra beszélgetni, vörösborozni, nevetni. Hányszor hívtál, hogy mikor megyünk, még a finom ételről is szó volt, amit majd Gabi, a feleséged főzni fog. Aztán valami mindig közbejött, és elmaradt a látogatás... most már örökre.

Az a negyvenhat év, ami ismeretségünk, később barátságunk alatt eltelt, bizony rengeteg élményben, emlékekben gazdag.

'66-ban, amikor a főiskolára jelentkeztem, a moziban láttam egy fiatal, remek debreceni színészt a *Fügefalevél* című filmben, akit aztán pár év múlva a Nemzeti Színházban személyesen is megismertem. Rövid idő alatt kölcsönös szimpátia alakult ki köztünk, ami az évtizedek során barátsággá mélyült. Fialalok voltunk, sokat nevettünk. A rád jellemző fanyar, szarkasztikus humor gyakran volt nagy röhögések forrása. Mindez a Katona József Színházban is folytatódott, ahol Te alapító tag voltál, én pár év múlva kerültem a társulathoz. Az ott együtt töltött idő, azt hiszem, a Te életedben és az enyémben is meghatározó, felejthetetlen volt. Ahogy mondtad is: „Akkor és ott, úgy álltak a csillagok, ahogy azóta sem. Szakmai életem legszebb tizenkét esztendejét töltöttem ott el, s túlzás nélkül mondhatom, a 20. századi színjátszás legkiemelkedőbb időszakát éltük meg.” Bejártuk a világot, fesztiválról fesztiválra utaztunk. Volt, hogy épp csak hazajöttünk, és máris indultunk a világ másik végébe, újabb sikerek felé. Übü királyod, Versinyined vitte hírért külföldön, távoli országokba is a magyar színházat nagyszerűségének. Óriási sikerek, felejthetetlen vastapsok, ünneplések jelennek meg emlékeimben. Te, mint egy ősz herceg állsz a reflektorok fényében, egyik lábadról áttezed a testsúlyt a másikra, mosolyogsz, a taps meg még mindig csak zúg, csak zúg. Párizsban akkora virágcsokrot kaptál a *Három nővér* után, hogy még a nővérek is megirigyelték. Úgy tudtál példakép lenni, hogy nem fitogtattad a képességeidet, alázattal, elhivatottsággal mutattál példát. Elkötelezett, a hivatását mániákusan szerető, tisztelő művész voltál, aki mindent alárendelt egy-egy szerep felépítésének, megteremtésének.

„Sinkó Laci vagyok! Péter, hívjál vissza, ha hazaértél...” – hallom a hangod az üzenetrögzítőről... Messziről szól, nagyon messziről.

Utolsó személyes találkozásunk a Nemzetiben: a portán futottunk össze, a titkárságról jöttél, intéztél valamit, összemosolyogtunk, megöleltük egymást, majd kimentél, és eltűnt távolodó alakod a parkoló autók között... nem látlak már soha többé.

Nagyon fogsz hiányozni emberként, művészként, barátként egyaránt.

Drága Laci, nyugodj békében.

Kulcsár Edit

„Megrázó, az élet határhelyzeteit boncolgató produkciókat válogattam, amelyek radikális, elevenbe vágó kérdéseket tesznek fel arról is, hogyan viselkedik az ember a történelem viharaiban, és teszik mindezt a megértés, megbékélés jegyében, mondhatni a felelősség és tolerancia magasiskolájaként.”

HATÁRHELYZETBEN – HATÁRTALANUL

Gondolatok a magyar színházak kisvárdai találkozójáról

A szlovák, ukrán, román határ közelében található Kisvárdai „határhelyzete” miatt alkalmasnak tűnt, hogy otthont adjon a határon túli magyar színházak fesztiváljának. A kisvárdai művelődési ház igazgatójává, Pribula Lászlóé volt az ötlet még a rendszerváltás előtt, 1989-ben. A fesztivál olyannyira gyökeret eresztett Északkelet-Magyarország csücskében, hogy az idén rendezték meg huszonhetedik alkalommal.

Koncepciók

Ennyi év alatt új és újabb generációk nőttek fel és alkotnak a határon túli színházi műhelyekben, ehhez kellett igazítani idővel a találkozói koncepcióját is. Mindezt 1992 óta követem résztvevőként, néhány évvel ezelőtt zsűritag voltam, az idei fesztiválért pedig válogatóként vállalom a felelősséget.

Az első évtizedben a találkozás volt fontosabb, az, hogy a szomszédos négy országból (és többször Kanadából is) érkező minden magyar társulat bemutatkozhasson, kapcsolatok alakuljanak, sőt nyári produkciók is születtek „összhatárontúli” szereposztással. Aztán új színházak alakultak, karakteres művészi arcúkkal rendelkező műhelyekké váltak a régiók, és ezt követve inkább a művészi minőség, ezáltal a versenyprogram vált meghatározóvá: a 21. század fordulóján már válogatók állították össze a programot, és a kisvárdai díjaknak egyre nagyobb presztízsük lett.

Sokszor felvetődik a kérdés, szükség van-e még a kisvárdai fesztiválra, hiszen az elmúlt negyedszázad során rengeteg együttműködés alakult ki magyarországi és a szomszédos országok magyar színházi műhelyei között. Arról is sok szó esik, hogy a kisvárdai színházi terekben legtöbbször csak kompromisszumok árán lehet eljátszani a kiválogatott előadásokat...

Kisebbség – többség

A Kisvárdára érkező színházak és társulatok szerves részei országuk „többségi” színházi kultúrájának, odafigyelnek rájuk, elismerik munkájukat, és rendszeresen dolgoznak együtt román, szerb, ukrán, szlovák alkotókkal. Bármilyen is a politikai helyzet ezekben az országokban, a kulturális élet és a színházi szakma körében együttműködés van. És ez így természetes, hiszen egy határon túli magyar két (van, ahol három) kultúrába nő bele, nemcsak a többség nyelvét érti, de ismeri habitusát, kulturális értékeit is.

Jelenleg a társulatok gerincét a rendszerváltás óta felnőtt fiatal színészek alkotják, és az elmúlt húsz évben végbement egy egészséges nemzedékváltás a színházak vezetésében is. A fiatalos lendület, nyitottság, kíváncsiság, együttműködési szándék érezhető ezeknek a színházaknak a repertoárjában, kapcsolatrendszerében. Bár többnyire még mindig szerény költségvetésből működnek, mégis szinte minden társulat szervez rendkívül izgalmas, regionális jelentőségű vagy nemzetközi színházi fesztivált, mint amilyen a kolozsvári Interferenciák, a sepsiszentgyörgyi Reflex, a temesvári TESZT, a szabadkai Passport, a székelyudvarhelyi dráMA. És egyre több a többségi-kisebbségi koprodukció, amelyre jó példa a Kisvárdára meghívott Caragiale-komédia, *Az elveszett levél*: Sorin Militaru párhuzamosan rendezte meg Szatmárnémeti román és a magyar társulatával, a darabot finoman épp erre a vidéki városra, a két közösségre hangolta közös politikai sorscsapásokra utalva. Ez az előadás olyan sikerrel teljesítette be a „magatokon nevettek” gogoli figyelmeztetést, hogy a román és magyar közönség mindkét előadást élvezettel nézi. (*Az előadás október 11-én látható a Nemzetiben, bővebb információk a 24. oldalon*)

Egymásrahatásban

Erős mezőnyből válogatva egy olyan fesztivál ideája lebegett előttem, amelynek témája a színházi kultúrák egymásra hatása a régióban, ahova a magyar színházak elhozzák román, szerb, ukrán, szlovák, szlovén, lengyel barátait, alkotótársaikat. Ezek a magyar színházak kultúrák közötti hídként működnek, minden nagy elméleti alapvetés nélkül, maga az élet, a „multikulturális” környezet szüli ezt. A kisvárdai fesztiválon szereplő színházak magukban hordozzák ezt a dimenziót. A régió legjobb rendezői szívesen dolgoznak a magyar társulatokkal. Radu Afrim, a bukaresti „fénygyerek” már másodszor megy vissza a marosvásárhelyiekhez; Mihai Mănuțiu, a nagytekintélyű kolozsvári igazgató a székelyudvarhelyi kis társulattal alkot; a nagyváradi származású Anca Bradu a magyar társulathoz tér haza Nagyváradra, és otthonosan mozog Újvidéken is; Temesváron a legújabb sikerelőadás a legendás belgrádi rendező, Kokan Mladenović által színpadra állított *Koldusopera*. (Mladenović újvidéki *Opera ultimája* a tavalyi POSZT legjobb előadása volt).

Hamegkérdézzük ezeket a rendezőket, miért járnak vissza a magyar társulatokhoz, azt válaszolják: mert a színészek alaposak, jól képzettek, alázatosak és odaadók. Hozzátenném ehhez, hogy az összetartó közösség, a társulat az alapja a jó előadásnak, és ez a társulati szellem a legtöbb

Határon túli magyar színházak

Romániában tíz állandó társulattal működő színház, tíz-tizenöt magánszínház, produkciós társulat és alternatív csoport mellett öt bábszínház és egy opera játszik magyar nyelven. Szerbiában négy állandó társulattal rendelkező színház mellett két-három produkciós társulat és egy gyermekszínház van. Szlovákiában két színháznak van állandó társulata, és két-három produkciós társulat is tevékenykedik. Ukrajnában egyetlen állandó társulat dolgozik. A kisvárdai fesztivál versenyprogramjába évről évre mintegy 35 színház előadásából hívnak, válogatnak.

A Nagyvárad Szigligeti Színház produkciója (TADEUSZ SŁOBODZIANEK: A MI OSZTÁLYUNK) az EMMI fődíját kapta
| fotó: Szebeni-Szabó Róbert

helyen jelen van „határon túl”. Végül is a határon túli magyar színházak egy éves terméséből egy nagyon erős, regionális jelentőségű fesztivál programját lehetne összeállítani, ha Kisvárdának lenne több, professzionális színházi előadások fogadására alkalmas játszóhelye. Úgy hírlík, nagy fejlesztések lesznek a városban, sajnos én idén egy felújítás előtt álló művelődési ház színpadára, egy iskola aulájában felállított visszhangos stúdióterre és az éppen a fesztivál idején beköszöntő rossz idő viszontagságainak kitett (és még felújításra váró) várszínpadra számíthattam. Azt se feledjük, hogy jelenleg a fesztivál közönsége az évtizedek óta rendkívül vendégszerető kisvárdai lakosság, akik mára a legműveltebbek lehetnek a „határon túli színházak” témában, de talán nem csak magvas művészi élményre, hanem könnyed szórakozásra is vágynak. A fesztivál pedig nincs úgy eleresztve, hogy nagy számban tudja fogadni (és elszállásolni) a szakmából érdeklődőket, esetleg több országból...

Önazonosan

A kisvárdai fesztivál egy hetébe 2015 nyarán 18 versenyelőadás fért bele. Megrázó, az élet határhelyzeteit boncolgató produkciókat válogattam, amelyek radikális, elevenbe vágó kérdéseket tesznek fel arról is, hogyan viselkedik az ember a történelem viharaiiban, és teszik mindezt a megértés, megbékélés jegyében, mondhatni a felelősség és tolerancia magasiskolájaként. Akkor is, amikor a kanadai-libiai szerző tragikusan kegyetlen történetét meséli (a temesvári *Futótűz*), akkor is, amikor egy lengyel kisváros XX. századi borzalmait mutatják meg (a nagyvárad *A mi osztályunk*), és akkor is, amikor máig aktuális elszakíttatásokról beszélnek (a beregszászi *Zoltán újrateremtve*).

Ezek az előadások azért működnek, mert akik azokat játsszák: önazonosak az általuk elmondott történetekkel.

(a szerző a Nemzeti Színház dramaturgja, a 2015-ös kisvárdai fesztiválon bemutatott előadások válogatója)

Kisvárdai versenyprogram – 2015

Románia

TADEUSZ SŁOBODZIANEK: A MI OSZTÁLYUNK

Nagyvárad Szigligeti Színház (EMMI fődíja)

WAJDI MOUAWAD: FUTÓTŰZ

Temesvári Csiky Gergely Színház (Kisvárdai Város-díja)

BEAUMARCHAIS: FIGARO

Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata (a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza egyéni díja GALLÓ ERNŐ színművésznek)

#HATTYÚDAL (CSEHOV után)

Kolozsvári Állami Magyar Színház

DOSZTOJEVSKIJ – RICHARD CRANE: KARAMAZOVOK

Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata

DAVID HARROWER: KÉS A TYÚKBAN

Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház (EMMI Teplánszky-díja MÁTHÉ ANNAMÁRIA színésznőnek)

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: ÉDES ANNA

Csikszeredai Csíki Játékszín

ANTOSA (A. P. CSEHOV művei alapján)

Marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház és a Yorick Stúdió (a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza egyéni díja B. FÜLÖP ERZSÉBET színésznőnek)

ION LUCA CARAGIALE: AZ ELVESZETT LEVÉL

Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata

KAMPF

Sepsiszentgyörgyi M Stúdió

GOGOL: HÁZTŰZNÉZŐ

Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház

Szlovákia

SZEKELY CSABA: BÁNYAVIRÁG

Komáromi Jókai Színház (a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza egyéni díja BANDOR ÉVA színésznőnek)

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN: RÜKVERC

Kassai Thália Színház (közönségdíj)

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY: DOROTTYA

Csavar Színház

Ukrajna

ZELEI MIKLÓS: ZOLTÁN ÚJRATEREMTVE

Beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház (az EMMI díja)

Szerbia

KÁLMÁN IMRE: CSÁRDÁSKIRÁLYNŐ

Újvidéki Színház (Kisvárdai polgármesterének díja)

SHAKESPEARE: MACBETH

Szabadkai Népszínház Magyar Társulata

MATEI VIȘNIEC: III. RICHÁRD BETILTVA, AVAGY JELENTEK MEYERHOLD ÉLETÉBŐL

Újvidéki Színház (a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza egyéni díja BALÁZS ÁRON színművésznek)

Olekszandr Bilozub rajza

Péterfy Gergely

A balladák veszélyei

1969 telén, tizenhárom évvel a forradalom után, egy nyirkos és szürke estén anyám kézen fogott, és a romvároson át elvitt a színházba, hogy megnézzem a nagyanyám. Sötétség ült a romvároson, miközben kényelmetlen gálaöltözetben, anyám kezét fogva a színház felé botladoztam, amely egy távoli kerületben várakozott ránk, túl a bűzlő folyón, amely a hídpillérek tövéénél gonosz, fortyogó örvényeket vetett. Nyugtalan volt az utazás az esti villamoson, mely zsúfolásig telve volt robotból hazaszédelgő városlakókkal, akik álmosan bámultak az ablakok párácsán át a februári sötétbe. Egy darabig álltunk anyámmal, hosszú, szürke kabátok fogtak körül, bűdös ágyékok, kabátzsebekből kifittyedt taknyos zsebkendőcsücsökök, cekkerek hálólýukain zsirosan kitüremkedő zacskóstejek, aztán valaki megkönyörült anyámon és az ölébe vett, kesztyűjével letörölte egy darabon az ablakról a párát, hogy kilássak. Mire leszálltunk a színháznál, nyilvánvaló volt, hogy idegen és ellenséges birodalomba érkeztem.

Az én gyönyörű nagyanyám akkoriban balladákat szavalt, erdélyi népballadákat. Ezt a kifejezést, hogy erdélyi népballada, már nagyon korán megtanultam, ízlelgettem, forgattam a számban, próbáltam úgy kimondani, ahogy azt a szüleim és a nagyszüleim kimondják, mint az összeesküvők a száműzött király nevét, voltak ilyen titokzatos többlet-

tel kiejtett szavaik, Házsongárd, Brassó, Kolozsvár, és az erdélyi népballadák, és én nagyon irigyeltem őket ezekért a szavaikért és az összeesküvés mágája miatt.

Már korábban is láttam nagyanyámat erdélyi népballadákat szavalni, mert amikor a fellépéseire gyakorolt, gyakran hárult rám a közönség szerepe, ott ültem, és néztem nagyanyámat, ahogy láthatatlan ellenfelekkel hadakozik, azt állítja, hogy meghalt valakije, és ezen jajong, aztán homályos és bonyolult indokokból öltni készül, hörögve gyűlöl, és villog a szeme, aztán megenyhül, csábít, varázsol és hízeleg.

Nagyon aggódtam érte, ott kellett ülnöm, mert más nem ért rá, és meg mert nagyanyám közönség nélkül nem tudott gyakorolni, ott ültem, és egyik rémületből a másikba estem, hogy mi lelte nagyanyámat, ültem tehetetlenül, mert éreztem, hogy nem fogok tudni rajta segíteni, éreztem, hogy az erdélyi népballadák nálam sokkalta erősebbek, és nagyanyámnál is sokkalta erősebbek, itt állunk szemközt az erdélyi népballadákkal, és el vagyunk veszve, nagyanyám meg én.

Úgy látszott, hogy az erdélyi népballadák nagyon veszélyes dolgok, a legriasztóbb szélsőségekbe hajszolják és kiforgatják önmagából az embert, személyiségét megsokszorozzák, hangját az alig hallható suttogástól az érces kiáltásokig a legszélesebb skálán mozgatják, úgy

**„Igen, a közönség,
aki mindaddig, amíg
nagyanyám nem sül
bele, ártalmatlannak
mutatkozik, abban
a pillanatban, hogy
megtörténik a baj,
kimutatja igazi énjét,
és vérengző fenevaddá
változik, és ráveti magát
nagyanyámra, elfoglalja
a színpadot.”**

látszott, hogy az erdélyi népballadák nagyanyámra egyenesen életveszélyesek, hiszen lám, most is fel-alá szalad a szobában, kezeit az égre emelve könyörög, most meg átkokat szór a ruhásszekrényre, most összehajolva a tenyerébe temeti arcát.

Ültem a nagyanyámmal szemben, senki más nem volt a lakásban, csak mi, az erdélyi népballadák, nagyanyám, meg én. Ültem, hogy nagyanyám majd „bele ne süljön”, hogy „minden tökéletes legyen”, ültem anélkül, hogy tudtam volna, mire megy ki ez az egész, anélkül, hogy a színházról és a közönségről bármi fogalmam is lett volna, én azt hittem, hogy ezt így kell, hogy ezt mások is így csinálják, hogy ez a felnőttség, hogy erdélyi népballadákat szaval az ember, nyilván a szomszéd néni is, meg a házmaster, meg a szemközti házakban lakók, ez zajlik minden lakásban, az emberek erdélyi népballadákat szavalnak, a város, az ország, a világ, szavalnak, a gyerekek nézik. Itt nálunk most még csak a nagyanyám, de rövidesen eljön az idő, amikor apám is, meg anyám erdélyi népballadákat fognak szavalni, esetleg egyszerre, itt fognak fel-alá járkálni hárman a szobában, és átkozódnak, sírnak, fogadkoznak és fenyegetőznek, és majd én is így fogok tenni, ha egyszer felnövök.

Korábban is láttam már tehát, ahogy nagyanyám balladákat szaval, de színházba még nem mehettem, arra egészen addig a sűrű esteig éretlennek ítéltettem, állítólag nem tudtam volna végigülni, ami nyilvánvaló hülyeség volt, mert már többször végigültem, amíg a közönséget játszottam a gyakorlás alatt, ezért arra kellett gyanakodnom, hogy a színházban vár rám valami, amit rám nézve mindeddig veszélyesnek találtak, s ami teljesen nyilván most sem veszélytelen, a színház veszélyei és az erdélyi népballadák veszélyei most összecadódnak, gondoltam riadtan. Ezért a lelkemben nem csekély aggodalommal mentem a színház felé anyám kezét fogva a romvároson át a fehér ingemben, amit direkt erre az alkalomra kaptam, s amelynek komor ünnepélyessége az aggodalmam tovább fokozta. Így érkezünk meg a színház elé.

Most épp a kisoroszi kocsmában ülök, és hallom, hogy tegnap éjjel valaki leharapta egy kutya orrát. Ment haza részegen az ember, jött szembe a kutya, a szomszéd kutyája, kis kotorek, amilyenek erre felé általában a kutyák, megfogta a kutyát az ember a két fülénél, felemelte, és leharapta az orrát, nyilván azt a fekete gombot a végéről. Leharapta, aztán kiköpte, eldobta a vinnyogó kutyát, és ment tovább. A vita azon folyik, hogy vajon előre megfontolt volt-e a szándék, egy gyerekkor óta dédelgetett, titkos terv valósult-e meg, avagy az ember csak egy hirtelen jött ötletnek engedelmeskedett.

Ez csak egy excursus volt, és most ott tartunk, hogy megérkeztem anyámmal a színházba, és a közönség, akik egyelőre az előtérben várakoztak, felénk fordult, ahogy beléptünk az ajtón. Felénk fordultak, hogy megnézzék nagyanyám unokáját, aki most lett színházérett éppen, nagyanyám unokáját, a titkok tudóját, aki e rokonság révén az erdélyi népballadákhoz közeli, mondhatni intim viszonyban áll. A fenséggel és a száműzött királlyal eljegyzett, szomorú közönség volt, kultikus közösség, akik az esti nagy misztériumra vártak, de addig is kézről kézre adtak, és alkatomon, arcomon a titkos közösséghez tartozás árulkodó jeleit keresték.

Aztán kinyíltak az ajtók, és bevonultunk a színházterembe. Az egész terem ijesztő és érthetetlen volt, a közönség széksorai, nem barátságos elrendezésben, kis körökké formálva, vagy csak találomra és összevissza álltak, hogy az emberek ide-oda beszélgethessenek, hanem militáns sorokban, arccal a leplezetlen kivégzőhely felé, amelyen ahogy megjelent nagyanyám, tudtam, hogy az erdélyi népballadák veszélyei korántsem merültek ki abban, amit a gyakorlás idején mutattak, a veszély csak most kezdődik, ez már nem is csak veszély, ez maga a katasztrófa: ráadásul nagyanyám önként, és szemmel láthatóan boldogan áll a katasztrófa elebe.

Amikor fölöttünk elaludt a villany, és a reflektorok megvilágították a nagyanyámat, megértettem, hogy mire ment ki a gyakorlás, hogy mért kellett ott ülnöm délutánonként a közönség szerepét játszva: megértettem, hogy „belesülni”, az az igazi veszély, hogy van itt egy olyan opció, hogy nagyanyámban egyszer csak megállnak az erdélyi népballadák, kiröppennek belőle, köddé válnak, hazarepülnek, és ott áll a fényben erdélyi népballadák nélkül, lecsupaszítva, és nem tud mit mondani, nem lehet mit mondani, a közönség pedig ki tudja, mit nem művel bosszúból vele. Igen, a közönség, aki mindaddig, amíg nagyanyám nem sül bele, ártalmatlannak mutatkozik, abban a pillanatban, hogy megtörténik a baj, kimutatja igazi énjét, és vérengző fenevaddá változik, és ráveti magát nagyanyámra, elfoglalja a színpadot. A közönség nagyanyám ellensége, és az erdélyi népballadák is nagyanyám ellenségei, gondoltam akkor, rettegve a székbe préselődve. Az az óra ízelítő volt a pokolból: minden szavát külön megszenvedtem, és még inkább megszenvedtem a szüneteit a szavak között, és minél hosszabb volt egy-egy szünet, annál inkább halálra váltam.

Később megtudtam, hogy ez a rettegés alighanem semmi volt ahhoz képest, amit anyám élhetett át huszonhat évvel korábban, tizenhárom évvel a forradalom előtt, amikor nagyanyámat a kolozsvári színházban lenyakazták: felrohant a színpadra, tíz körömmel esett a hóhérnak, a katonaságnak és a papságnak, akik az anyja életére törtek, és az általános derűtlenség miatt véget kellett vetni az előadásnak.

A margitszigeti Kisszálló (Kiskastély), ahol a vaskályhán paprikás halat rottyantott Krúdynak

Vinkó József

AZ ÍNYENCEK HERCEGE

Ha Krúdy az ínyencek királya, Bródy Sándor a hercegük. A Ködlovag mellett a Nap lovagja. Elegáns dandy, kackiás bajusszal, nyakában laza művésznyakkendő. 1889-ben még meg sem érkezik Kolozsvárra, hogy tudósítson egy színdarabról, már el is csábítja a szép, fiatal színésznőt, Hunyady Margitot.

Nagy Endre szerint már a keze is gourmet-kéz volt. Evés közben az ujjait minduntalan törölgette, mintha nem is ujjak volnának, hanem műszerek. Kéjesen vájkált az őszibarack, a paprikás csirke húsában, szétbelezte a farsangi fánkot, nyilván szülész lett volna, ha nem írónak teremti az Isten.

De annak teremtette. Meg szakácsnak. Ellentétben Krúdyval, aki a fedőt nem emelte meg soha, Bródy szenvedélyesen főzött. A margitszigeti Kisszállodában, ahol egy ideig együtt lakott Szép Ernővel és Molnár Ferencsel, konyhát rendezett be a numeró 8-ban. Sparheltté alakította a kályhát. Gyúródeszkát akasztott a falra. A szekrényben csipetkét, fűszereket tárolt, a fakanalat hamarabb megtalálta, mint a töltőtollát. Pompás gulyásokat rottyantott itt a szerény vaskályhán, de Krúdy családjának – ötféle élő halból (köztük kecsege) – halpaprikást is főzött ősi módra, mert a passzírozást mesterkedésnek tartotta. A húst Lajos, a fiákeres hozta a Lövölde-téri mészárosától, a zöltséget meg Drapcsék hozta csónakon az óbudai Reichenfeld kereskedőtől, mert csak nála lehetett tisztességes sáfrányt, borsot, paprikát kapni. Ünnepeken meglátogatta Finkelstein kisasszonyt a vásárcsarnokban, felső-tiszai csikot csak tőle lehetett vásárolni, a káposztás csiklevésbe csak ezek a virgonc, fekete halacsok valók, egy harapással le lehet nyelni őket, mint a legfinomabb szardíniát.

Szemere Miklóssal a Nemzeti Casinóban ebédelgetett az emeleti szeparében, a Royal Szállóban gombás báránnyal látta vendégül az erdélyi főurat (drámaíró, színházi intendánst, díszlet-, jelmeztervezőt és diplomatát) Bánffy Miklóst, íróbarátaival a Tyúkketrec nevű fogadóba járt, a kezdő színésznőket meg a Kutyavilla nevű csárdába cipelte a Duna-partra, nem messze a Kamaraerdőtől, ahol saját kezűleg főzött kevert halételt, de előtte beszédet intézett a tátozó potyákhoz, a halak nyelvét épp úgy értette, mint az ifjú primadonnákét.

Különböztető volt, mint minden nagy ínyenc. Hatalmas kőborlásaihoz – útravalónak – elég volt egy kis kenyér, szalonna. Ezt – Krúdy szerint – Gárdonyi Géza hozta neki Egerből. Főként az első világháború idején. Ha Gárdonyi fölött Pestre mindig hozott Bródynak egy ötkilós nagy kerek kenyeret, meg egy tábla szalonnát, amit aztán a Tabánban, a Mélypince törzsasztalánál átadott neki. Bródy nyomban megszegte a kenyeret (Krúdy szerint ez volt a legjobb ízű kenyér, amit valaha evett) és szalonnázni kezdett. Közben froclizta Gárdonyit, hogyan tudta idáig úgy elhozni a szalonnát, hogy nem lett zsíros a kabátja. Cserébe a jó falatokért ebédre invitálta az egri remetét, aki szabadkozott nagyon, mert egyrészt gyomorbajos volt, másrészt fukar természetű. „Egyszerű menü lesz, egyfogatás” – nyugtatgatta Bródy. Persze nem így történt. Az étteremben a pincér hatalmas fatálakon hordta be

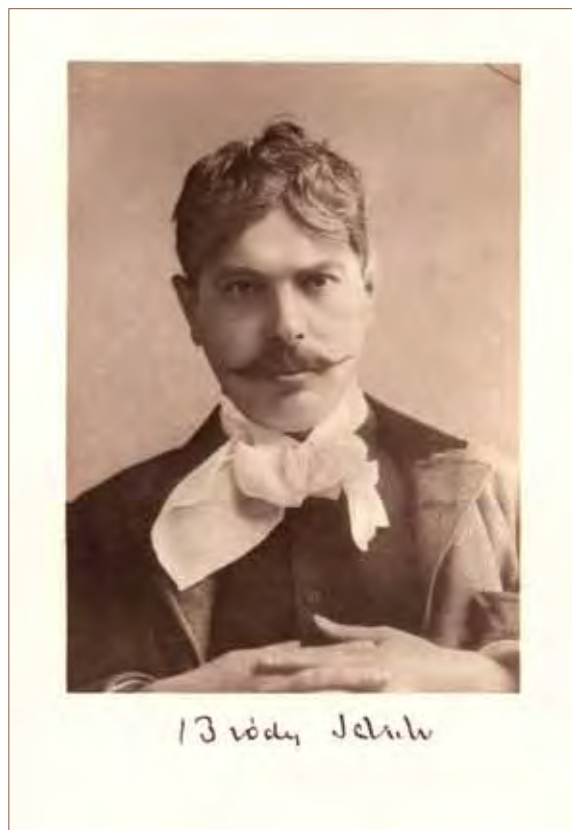
A tabáni Mélypince, ahol Bródy Gárdonyitól a kenyeret meg a tábla szalonnát kapta

„Tessék holnapra kitalálni egy jó címet és jelentkezni a főpénztárnál... És másnap Bródy elment a Vigszínház pénztárába, és felvette az előleget *A tanítónő* című színdarabra. Közben azon járt a feje, hogy szerezni kellene valódi csontos marhahúst...”

a pompás sülteket, primőröket, kávét, francia pezsgőt. Gárdonyi épp csak csipegetett. Fizetéskor aztán megfizették a számlát. „No, édes Görém, ízlett az ebéd? – kérdezte Bródy – Ízlett, Sándorkám, de ezen túl majd külön ebédelünk.”

A szakácstudományt a férfiak találták ki – mondogatta Bródy. Magyarországon egyetlen asszony tud úgy főzni, mint a férfiak: Vízvári Mariska. Aki színésznő volt, a Nemzeti örökös tagja. Nincs is értelme, hogy a nők verset írjanak, inkább írják meg a leves történetét. Az evés amúgy is komikus tevékenység. Milyen dolog az, hogy különféle színű tárgyakat rakunk a szánkba, mint valami zsákba? „Ki csinálta ezt a pokoli viccet, hogy enni kell?! – kérdezi a *Húsevők* című novellájában. – Szépnek kellene mondanom, ha nem volna kissé kényelmetlen a gondolat: falunk és felfalatunk!”

Az ételek közül leg többre a gyöngytyúklevest tartotta, ökörfarokkal megerősítve. Jászai Marinak és Glück Frigyes vendéglősnek fogoly-levest készített. Ignotusnak, *A Hét* szerkesztőjének, aki Emma asszony álnéven adott ki receptgyűjteményt, ironikus ódát rögtönzött a „zsírba pörkölés” tudományáról: „Ez a mi fő ételünk, akik e nemzeti államban élünk, akár mint a hős Árpád, akár mint a parittyás Dávid ivadékai. Jó,

Bródy szerint: az evés a legszebb mulatság

erős, paprikás pörkölt – for ever! Az összes pártok ebben a hitben egyesülnek. Nemzeti karakterünknek, éghajlati viszonyainknak legjobban te felelsz meg, ó pörkölt. De valóban légy is megpörköelve, ne legyél hóka, sápadt, világos. Égő barnának kell lenned, és ne legyen alattad a lé rövid, de hosszú se, híg se.”

Főzni egy adóvégrehajtó feleségétől tanult Szatmárhegyen, ott volt kosztos. Lenézte a főzelékeket, a paprikás csirkét, a gyümölcslevest, „az szósz, nem leves, kész passz!” A legnagyobb próbatétel szerinte új libát sütni. Szerencse dolga – írja *A főzés művészetében* –, ha sikerül, akkor még az öreg Dumas is felül a koporsójában, és cigarettára gyújtva füttyörészni kezd.

Vacsorára indult akkor is – Vízvári Mariskához volt hivatalos Bánffy Miklóssal –, amikor a sértődött színházi ügynök azt találta mondani az Otthon-körben, hogy a Vigszínháznak van akkora készpénz előlege, amelyért még Bródy is ír színdarabot. Tessék holnapra kitalálni egy jó címet és jelentkezni a főpénztárnál. Addig tisztázódik a dolog a direktor úrral. És másnap Bródy elment a Vigszínház pénztárába, és felvette az előleget *A tanítónő* című színdarabra. Közben azon járt a feje, hogy szerezni kellene valódi csontos marhahúst, amelyet pincérnyelven Kugelspitznek mondanak, mert igazi leves csak abból készíthető. És egy pompás húsleves legalább akkora kihívás, mint egy színdarab.

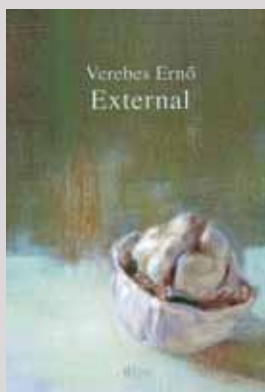

SZKOPJE: SIKER ÉS DÍJ

Nagy közönség- és szakmai sikerrel vendégszerepelt a *Szentivánéji álom* májusban a szkopjei Macedón Nemzeti Színház fesztiválján, amelyre a budapesti Nemzeti mellett Szófiából, Belgrádból, Podgoricából, Isztanbulból, Tbiliszből is érkeztek előadások. A macedón Nemzeti fennállásának 70. évfordulóján rendezett fesztiválon Vidnyánszky Attila, a szkopjei teátrum „Kimagasló színházi teljesítményért” adományozható díját vette át. A kitüntetést az előző évben a londoni Globe Theatre társulata kapta.

EXTERNAL

Verebes Ernő, aki a Nemzeti Színház dramaturgja és drámaírója, *External* címmel jelentetett meg verseskötet. Verebes költészete érzékeny a körülöttünk lévő világ, a kor impulzusaira, a magán- és közéleti problematikára. A külső hatásokat méri, dolgozza fel, szűri át magán, alkot egyoldalú kérdésekre körbejáró nézőpontú válaszokat a maga egyedi, erős sodrú, interdiszciplináris áthallásokban gazdag nyelvén. Nehéz megítélni, hogy a külső világ a versek tárgya, vagy az externitás poetizálja a költői szemlélődés csonthéjburokba zárt dióbelét. (zEnta Kiadó, 2015)

A NEMZETI SZÍNHÁZ DÍJAI

A 2014/2015-es évad záró társulati ülésén adták át a Nemzeti Színház négy tavaly alapított díját. Az elismerésekről a társulat tagjai titkos szavazással döntöttek.

Sinkovits Imre-díj – KRISTÁN ATTILA

A 2001-ben elhunyt Sinkovits Imréről, a Nemzet Színészéről elnevezett díjat az a férfiszínész kapja, aki az adott évad legjobb alakítását nyújtotta, és emellett a színházért is feladatot vállalt.

Szörényi Éva-díj – SÖPTEI ANDREA

Szörényi Éva már 16 évesen a Nemzeti színpadán játszott, és pályája 23 évig töretlen volt, 1956 után azonban menekülnie kellett. Az Egyesült Államokban élt 2009-ig, ahol a magyar színjátszás hírnevét öregbítette. Az elismerést az a színésznő kapja, aki az elmúlt évad legjobb alakítását nyújtotta, és a színház közösségeért is feladatot vállalt.

Németh Antal-díj – RIDEG ZSÓFIA

Németh Antal rendező, színháztörténeti és elméleti író, 1935 és 1944 között a Nemzeti Színház igazgatója volt. A róla elnevezett díjat a Nemzeti Színház társulatáért az évadban a legodaadób-ban tevékenkedő művészeti munkatárs kaphatja meg. Az elismerést Rideg Zsófia dramaturg, műfordító, a Madách Nemzetközi Színházi Találkozó (MITM) főszervezője kapta.

Kulissza-díj – KÓNYA GABRIELLA

A Kulissza-díjat az előadások létrejötte érdekében dolgozó „háttérmunkatárs” kaphatja meg – a 2014/2015-ös évad díjazottja Kónya Gabriella sűgő.

SZÍNHÁZAK ÉJSZAKÁJA

szept. 19.

Nyílt próba, villámrandi, zene

Udvaros Dorottya, Tompos Kátya, Hobo és Bandája is koncertet ad a színházak éjszakáján a Nemzeti Színházban. A 14 órától kezdődő programsorozaton lesz kulisszajárás gyorsítottzéssel, tapsrend próba, jelelés és narrálás a *Fodrásznő* próbáján, villámrandi és nyílt fotózás nemeztis sztárokkal. Bekukkanthatunk Tóth Augusztá, Szűcs Nelli és az új Szarka Tamás-musical, az *Éden földön* próbáira. A kicsiket kézműves foglalkozás, tánctanulás és jelmezpróba is várja.

részletes program: www.nemzetisinhaz.hu

mikor? hol?

szeptember 19. – 14 órától • a Nemzeti Színház több helyszínén

IBÉRIAI DRÁMÁK

okt. 8.

A mai spanyol színház két jelentős alkotója, José Ramón Fernández és Ignacio García May is részt vesz a Nemzetiben rendezett spanyol kortárs dráma nap eseményein. Az alkalomra jelenik meg négy mai spanyol színházi szerző drámakötete a Nemzeti Színház saját kiadásában.

mikor? hol?

október 8. • Kaszás Attila Terem

Az én rosette-i kövem (felolvasószínház) – 17 óra | Kerekasztal-beszélgetés – 18 óra 30 | Lalibela (felolvasószínház) – 20 óra 30

HOBO-KONCERT

okt. 17.

Túl a Középeurópai Hobo Blues, az Oly sokáig voltunk lenn, a Még élünk és a Vadászat című legendás lemezek, 1986-ban jelent meg az Esztrád. Sokaknak ismerős dalok hangzanak el a Hobo-életműsorozat újabb nemeztis koncertjén, így a 45-ös blues, a Túl az Óperencián, a Banális blues, a Lombardozzi, a 6:3, az És jött a két Latabár, A kis vörös kakas és az Ars Bluesica. Közreműködik a Hobo és Bandája.

mikor? hol?

október 17. 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

KÖLYÖKNAP

okt. 18.

Szüreteljünk együtt!

A szüret jegyében ígér tartalmas színházi szórakozást a Nemzeti idei első Kölyöknapja. A kézműves és játékos foglalkozások mellett meglepetésekkel, és a délelőtti végén a Kákics együttes koncertjével várjuk a kisgyerekes családokat.

mikor? hol?

október 18. – 10–13 óra között • Gobbi Hilda Színpad

BERECZ-EST

okt. 29.

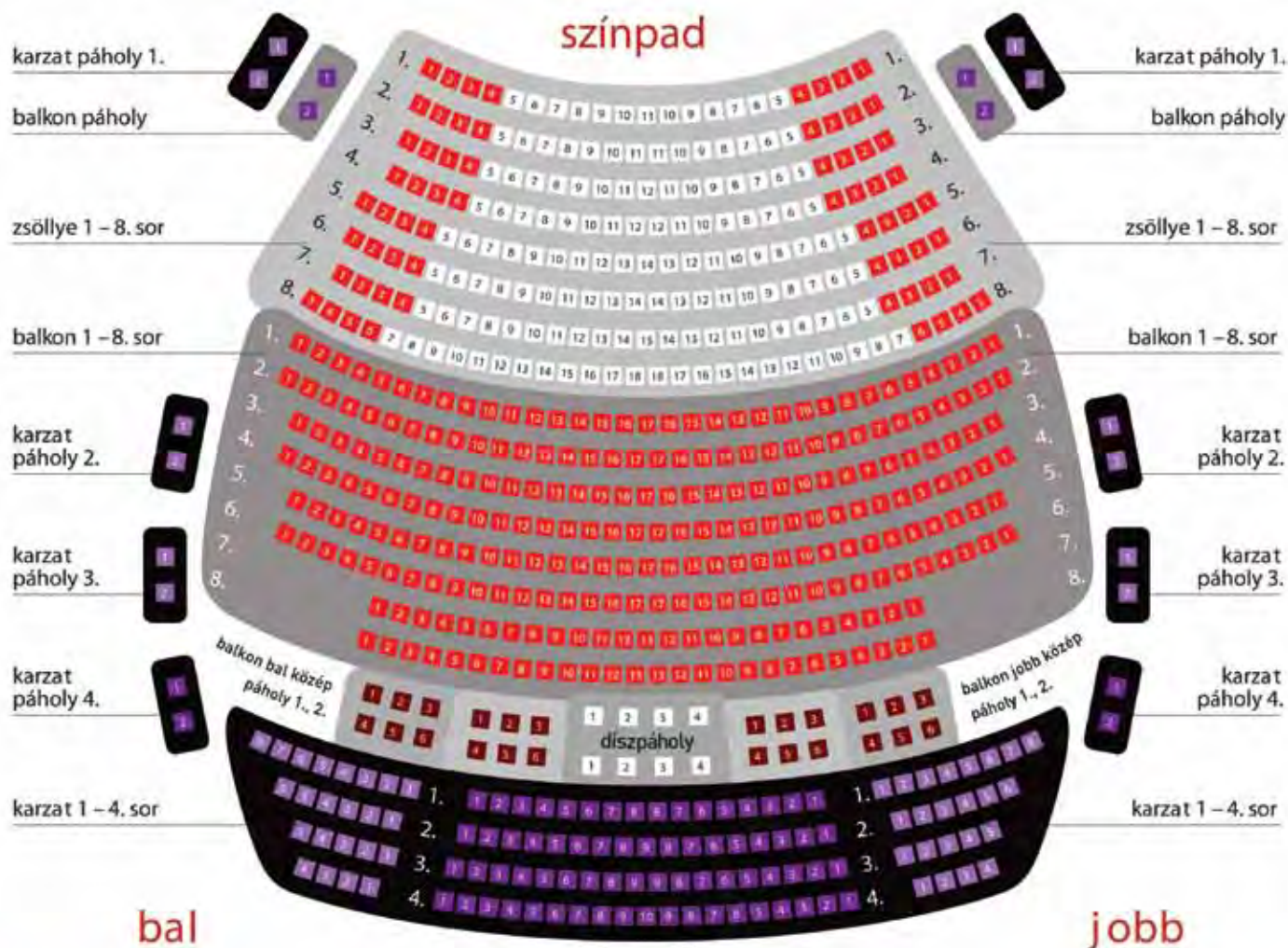
Kő kertben lilium

„Ezek a dalok és mesék nem a hazáért haltak fátylasora alatt, inkább a megtartó erények és remények mécsesei mellett születtek. Túlélésünk, megmaradásunk, felemelkedésünk egy-egy pillanatát és elágazó útjait rögzítik a vérszerződés ó szövetségétől... Az elénkelt-elmélet gondolatokban e küzdelmes út alatt húzódnó rejtett hegygerincünk néhány pontját vélem felfedezni” – mondja Berecz András.

mikor? hol?

október 28. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

www.nemzetisinhaz.hu

Nagyszínpad jegy

☐ 1. Árkategória
 ☐ 2. Árkategória
 ☐ 3. Árkategória
 ☐ 4. Árkategória

Bővebb jegy- és bérletinformációk:

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1. | telefon: (+36 1) 476 6868

Nyitva tartás:

hétköznap 10-18 óra között (ebéddíj: 13-13.20), munkaszüneti és ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az előadások kezdetéig.

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28. | telefon: (+36 1) 373 0963, 373 0964, 373 0996, 354 1777

Nyitva tartás:

hétköznapokon 10 és 19, szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

bérlet- és jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

BÉRLETTEL A PREMIERRE!

MECÉNÁS BÉRLET

25 000 Ft

5 nagyszínpadi bemutatóra érvényes

A MECÉNÁS bérletből a Nemzeti Színház mindössze 50 darabot bocsát ki a zsöllye középüléseire. A MECÉNÁS bérlettel rendelkező nézőinket szeretettel várjuk a bemutatót követő zártkörű premierbankettre.

Szarka Tamás: **ÉDEN FÖLDÖN** (2015. szeptember 25.), **SZINDBÁD** (2015. december 18.), Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE** (2016. március 11.), Edmond Rostand: **CYRANO DE BERGERAC** (2015. május 13.)

Pedagógusok és diákok figyelmébe ajánljuk!

A csoportos diákjegynél is kedvezőbben, 50%-os engedménnyel vásárolhatnak a diákok és a pedagógusok is diákbérletet.

» A bérletek a stúdiószínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) előadásaira és a premierekre (kivéve a korlátozott számban váltható MECÉNÁS bérletet).

» Diákbérlet vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évről évre érvényesek és csak a megadott előadásokon használhatók fel.

» A szabadbérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

VÁLTSON BÉRLETET A 2015/16-OS ÉVADRA IS!

Válasszon hagyományos bérleteink közül előadások és ülőhelyek alapján. Idén újra élvezheti a „szabad bérlet” és a „felszabad” bérlet előnyeit is: Ön válogathatja össze az előadásokat vagy azok egy részét. Kombinált bérleteinkben nagyszínpadi és stúdiósínpadi előadások vegyesen szerepelnek. Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál 30%-kal olcsóbban vásárolhatja meg, a diákok speciális kedvezményben részesülnek.

STÚDIÓSÍNPADRA SZÓLÓ BÉRLETEK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, rendhagyó nagyszínpadi nézőtér):

LUKÁCS MARGIT bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely repertoáron lévő stúdiósínpadi előadásra érvényes
7 300 Ft

NÉMETH ANTAL bérlet **3 előadásra**

ISTEN OSTORA, CSALÁDI KÉRDÉS – BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA, ÁRNYORSZÁG
5 500 Ft

HEVESI SÁNDOR bérlet **3 előadásra**

MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL, CSALÁDI KÉRDÉS – BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA, BRAND
5 500 Ft

VEGYES BÉRLETEK

MÉSZÁROS ÁGI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely repertoáron lévő 3 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes

I. kategória	11 600 Ft
II. kategória	9 900 Ft
III. kategória	8 000 Ft

JÁSZAI MARI bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes

I. kategória	8 900 Ft
II. kategória	7 800 Ft
III. kategória	6 100 Ft

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD: Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**, Arthur Honegger – Paul Claudel: **JOHANNA A MÁGLYÁN**, W. Shakespeare: **AHOGY TETSIK**, Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**, W. Shakespeare: **SENTIVÁNEJI ÁLOM, FEKETE ÉG – A FEHÉR FELHŐ**, Makszim Gorkij: **ÉJJELEI MENEDÉKHELY**, Sarkadi István – Fábri Zoltán – Nádasz László: **KÖRHINTA**, Cervantes – Verebes Ernő: **DON QUIJOTE**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok

STÚDIÓSÍNPADOK (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, rendhagyó nézőtér a Nagyszínpadon): **ISTEN OSTORA** (Bánffy Miklós: A nagyúr), Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert: **BOLDOGSÁGLABIRINTUS**, Szergej Medvedyev **FODRÁSNŐ**, Adam Long – Daniel Singer – Jess Borgeson: **SÖR – SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE** (angol nyelven), Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL**, Földes László Hobo: **TU-DOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**, Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**, A. P. Csehov: **HÁROM NŐVÉR**, A. P. Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK**,

NAGYSZÍNPADI BÉRLETEK

I. árkatagória: zsöllye

II. árkatagória: balkon

III. árkatagória: karzat

TOLNAY KLÁRI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	13 300 Ft
II. kategória	10 500 Ft
III. kategória	7 400 Ft

EGRESSY GÁBOR bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	10 700 Ft
II. kategória	8 400 Ft
III. kategória	5 900 Ft

SZIGLIGETI EDE bérlet **4 előadásra**

DON QUIJOTE, KÖRHINTA, CYRANO DE BERGERAC, SZINDBÁD

I. kategória	10 700 Ft
II. kategória	8 400 Ft
III. kategória	5 900 Ft

SINKOVITS IMRE bérlet **3 előadásra**

SENTIVÁNEJI ÁLOM, ÉJJELEI MENEDÉKHELY, BETYÁRJÁTÉK

I. kategória	8 000 Ft
II. kategória	6 300 Ft
III. kategória	4 400 Ft

DIÁKBÉRLETEK

BUBIK ISTVÁN diákbérlet **4 előadásra**

SENTIVÁNEJI ÁLOM, AHOGY TETSIK, DON QUIJOTE, CYRANO DE BERGERAC

I. kategória	7 600 Ft
II. kategória	6 000 Ft
III. kategória	4 200 Ft

KASZÁS ATTILA diákbérlet **3 előadásra**

JÁNOS VITÉZ, VITÉZ LÉLEK, CSONGOR ÉS TÜNDE

I. kategória	5 700 Ft
II. kategória	4 500 Ft
III. kategória	3 200 Ft

LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet **3 előadásra**

Bármely repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	5 700 Ft
II. kategória	4 500 Ft
III. kategória	3 200 Ft

SOÓS IMRE diákbérlet **3 előadásra**

Bármely repertoáron lévő stúdiósínpadi előadásra érvényes
3 600 Ft

Juhász Ferenc: **SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ**, Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénard Ödön: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL**, Örkény István: **TÓTÉK**, W. Nicholson: **ÁRNYORSZÁG**, Zelei Miklós: **ZOLTÁN ÚJRATEMETVE**, Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**, Csiky Gergely: **INGYENÉLŐK**, Henrik Ibsen: **BRAND**, Márai Sándor: **CSALÁDI KÉRDÉS – BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok

HAVI MŰSOR

OKTÓBER

Nagyszínpad	18	P	19:00
Nagyszínpad	25	P	19:00
Nagyszínpad	26	Szo	19:00
Nagyszínpad	27	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	27	V	19:00
Nagyszínpad	28	H	19:00
Kaszás Attila Terem	29	K	19:30
Nagyszínpad	1	Cs	19:00
Nagyszínpad	4	V	11:00
Nagyszínpad	4	V	15:00
Kaszás Attila Terem	4	V	19:30
Nagyszínpad	5	H	19:00
Kaszás Attila Terem	5	H	19:30
Nagyszínpad	6	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	6	K	15:00
Kaszás Attila Terem	6	K	19:30
Nagyszínpad	7	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	7	Sze	15:00
Nagyszínpad	8	Cs	15:00
Gobbi Hilda Színpad	8	Cs	19:00
Nagyszínpad	9	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	10	Szo	19:00
Bajor Gizi Szalon	10	Szo	19:30
Nagyszínpad	11	V	19:00
Gobbi Hilda Színpad	11	V	19:00
Bajor Gizi Szalon	11	V	19:30
Nagyszínpad	13	K	15:00
Gobbi Hilda Színpad	13	K	19:00

Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes – **PREMIER**

Éden földön I Szarka Tamás – **PREMIER**

Éden földön I Szarka Tamás

Éden földön I Szarka Tamás

Tóték I Örkény István

Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes

Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia I Márai Sándor

OKTÓBER

Tóték I Örkény István

Egerek I Urbán Gyula (a Karaván Színház előadása)

Egerek I Urbán Gyula (a Karaván Színház előadása)

Halj meg és nagy leszel I Földes László Hobo – **PREMIER**

Szentivánéji álom I William Shakespeare

Halj meg és nagy leszel I Földes László Hobo

Vitéz lélek I Tamási Áron

Liliomfi I Szigligeti Ede

Tudod, hogy nincs bocsánat – József Attila est I Földes László Hobo

Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes

Egyfelvonásos komédiák I Anton Pavlovics Csehov

Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes

Mulatság I Slawomir Mrozek

A banda I a sepsiszentgyörgyi Háromszék Táncegyüttes vendégjátéka

Három nővér I Anton Pavlovics Csehov

Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I

Tóth Augusztá önálló estje – **PREMIER**

Az elveszett levél I Ion Luca Caragiale

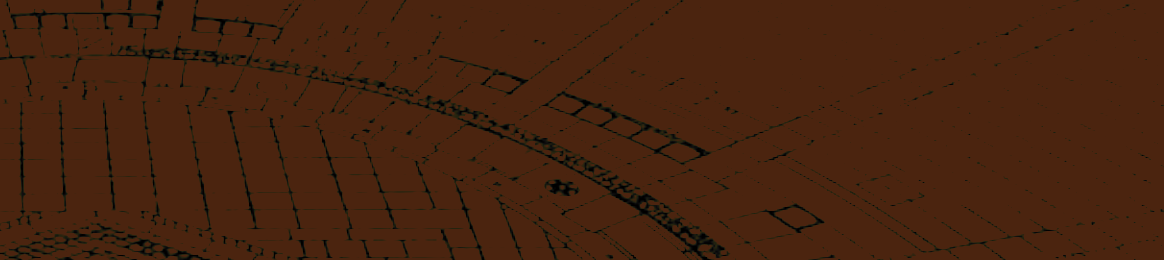
(a Szatmárnémeti Északi Harag György Társulatának vendégjátéka)

Zoltán újratemetve I Zelei Miklós

Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I Tóth Augusztá önálló estje

Éden földön I Szarka Tamás

Nehéz I Háty János (a Bárka Színház vendégjátéka)

Kaszás Attila Terem	14	Sze	19:30
Bajor Gizi Szalon	14	Sze	19:30
Nagyszínpad	15	Cs	19:00
Nagyszínpad	16	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	16	P	19:30
Nagyszínpad	17	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	17	Szo	19:00
Nagyszínpad	18	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	19	H	19:00
Nagyszínpad	20	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	20	K	15:00
Kaszás Attila Terem	20	K	19:30
Nagyszínpad	21	Sze	15:00
Gobbi Hilda Színpad	21	Sze	15:00
Nagyszínpad	22	Cs	19:00
Nagyszínpad	24	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	24	Szo	19:30
Nagyszínpad	25	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	25	V	19:00
Kaszás Attila Terem	25	V	19:30
Nagyszínpad	26	H	19:00
Kaszás Attila Terem	26	H	19:30
Gobbi Hilda Színpad	27	K	19:00
Nagyszínpad	28	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	28	Sze	19:30
Bajor Gizi Szalon	28	Sze	19:30
Gobbi Hilda Színpad	29	Cs	19:00
Bajor Gizi Szalon	29	Cs	19:30
Nagyszínpad	30	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	30	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	30	P	19:30

Halj meg és nagy leszel I Földes László Hobo
Bodrogi – Voith, Voith – Bodrogi I zenés találkozás a hatodikon
Vitéz lélek I Tamási Áron
Szentivánéji álom I William Shakespeare
Nyáron, este fél tizenegykor I Marguerite Duras
Éden földön I Szarka Tamás
Esztrád I Hobo életmű sorozata
Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes
Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company angol nyelven
János vitéz I Petőfi Sándor
Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company angol nyelven
A föltámadás szomorúsága – Ady Endre-est I Földes László Hobo
János vitéz I Petőfi Sándor
A helység kalapácsa I Petőfi Sándor
Isten ostora I Bánffy Miklós nyomán
Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa
Brand I Henrik Ibsen
Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa
Ingyenélők I Csiky Gergely
Brand I Henrik Ibsen
Mesés férfiak szárnyakkal I Oleg Zsukovszki – Szénási Miklós – Lénárd Ödön
Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia I Márai Sándor
Ingyenélők I Csiky Gergely
Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes
Kő kertben lilium I Berecz András ének- és mesemondó estje
Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje – PREMIER
Tóték I Örkény István (a beregszászi Illyés Gyula MNSz vendégjátéka)
A Szkalla lányok I Örkény István
Álszentek összeesküvése I Mihail Bulgakov (a Komáromi Jókai Színház vendégjátéka)
Audiencia/Vernisszázs I Václav Havel (a váci Dunakanyar Színház vendégjátéka)
Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje

A Szentiván éji álom című előadást 16 éven felülieknek ajánljuk!

Kísérőrendezvényeinkről az 53. oldalon tájékozódhat. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja!

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –
2015. szeptember, III. évfolyam, 6. szám

A Madách Nemzetközi Színházi Találkozó, a MITEM a lapszám központi témája. A fesztivál egészéről Vidnyánszky Attila, a fesztivál-igazgató és Sebastian Vlad Popa kulturális újságíró mond véleményt, Beatrice Picon-Vallen színháztörténész tanulmánya mellett az Odin Teatret alapítójával, Eugenio Barbával készült interjú ad képet a találkozó szakmai hátteréről. Kanalas Éva interjúja szorosan kapcsolódik a POSZT-on díjnyertes Isten ostora előadáshoz. A szeptemberi számban olvasható a Gellért Endre pályáját bemutató hét részes sorozat befejező darabja. A Solténszky Tiborral készült interjúban újabb adalékokkal szolgál a múlt század hetvenes éveinek egyetemi színjátszásáról is.

„A magyar színházkultúrát – ellentétben a hazai szkeptikusokkal – én a világshínáz egyenrangú részének tekintem. Eleget jártam külföldi fesztiválokon, hogy ezt bátran ki merjem jelteni. A MITEM-et illetően hosszútávra tervezek: szeretném, ha az itt sikeresen szereplő rendezők és társulatok visszatérő vendégeink lennének, hiszen a szakmai dialógus elmélyítésére csak így van esély.” (Vidnyánszky Attila)

„A huszadik században néhány fura, bizarr ember elkezdett úgy beszélni a színházról, mint ami nem kommersz szórakoztatás, hanem művészet, és kitalálta a színház egyfajta metafizikáját. Ismerik őket, Sztanyiszlavszkijtől Grotowskiig. De ma az a probléma, hogy szerte a planétánkon legalább egymillió előadást tartanak naponta, és többségüket még mindig a szórakoztatás jegyében. Így hát minden új generációnak döntenie kell: vagy elfogadják ezt, vagy kitalál egy olyan színházat, melynek mélyebb jelentése van.” (Eugenio Barba)

„A színház egyik legnagyobb szomorúsága, hogy nem tudja életben tartani a remekműveit; nem mintha megőrzésük gyakorlatilag lehetetlen volna, hanem mert bármely színpadi remekmű érvényét veszti azáltal, hogy az ember a történelmi idővel változik. Az alkotók pedig végül belemerevednek saját remekművük történelmi idejébe, holott később a változó jelent kellene újra és újra feltalálniuk.” (Sebastian Vlad Popa)

„Gellért Endre élete és káprázatos pályafutása negyvenöt éves korában, 1960-ban derékba tört. Sokan megnyugodhattak: a fárasztó, keserves utat mégsem kell folytatni. Az izgága Krisztusok, a kiválasztottak mindig megnehezítik önmaguk és mások életét. Gellért távozásával a magyar színházi élet haladékot kapott. Egy jó ideig még tovább lehetett járni a régi, kitaposott úton.” (Balogh Géza)

A szeptemberi szám tartalmából:

MITEM 2015 „Ha már ismerjük egymást, nem kell mindent előről kezdenünk” (Vidnyánszky Attila), Sebastian Vlad Popa: j'aime mitem, Beatrice Picon-Vallen Mejerholdról, Nagy Péter István: Nevelőszándékú pofon, Eugenio Barba – Julia Varley: „Minden generációnak újra ki kell találnia a színházat” | FOGALOMTÁR Végh Attila: Magány | OLVASÓPRÓBA Pálfi Ágnes: A szinoptikusok három világtükre. 1. Márk, az Oroszlán | NEMZETI JÁTÉKSZÍN Balogh Géza: A kívülálló. Gellért Endre tündöklései és rettegései (7. rész) | FÉLMŰLT Solténszky Tibor: A „pengék” és a Saját Színház | ARCMÁS Kanalas Éva: „A dal a lélekből születik” | KILÁTÓ Várszegi Tibor a Jászberényi Malomszínházról

a **szcenarium** megvásárolható

a Nemzeti Színházban és az Andrássy úti jegyirodában és országsszerte a nagyobb hírlapüzletekben

„1976 körül Pál Isti kezdte azt érezni, hogy rendezőként már mindent kipróbált. Volt benne egy nagy adag tanácsalanság, hogy tud-e tovább lépni. Ha az Universitas felkérte, hogy csináljon nekik valamit, az pikk-pakk megvolt. De pont ez zavarta őt, hogy már előre látja, hogyan lehet megoldani a dolgokat. Az a fajta kísérletezés, ami az ő színházi tevékenységét három-négy évig meghatározta, számára csak úgy tudott volna folytatódni, ha – ahogy a „mester”, Grotowski tette – eldobja magától a színházat.” (Solténszky Tibor)

„A mejerholdi örökség problémája összefügg a politikával (kommunista volta és radikalizmusa, melyért az életével fizetett, szolgáltatott okot arra is, hogy 1998-tól, tehát a peresztrojkától fogva Oroszországban nemkívánatosá vált); valamint a jelen kortárs színházának nagyszabású, világméretű átalakulásával is. Abban biztos vagyok, hogy Mejerhold a 20. századi színház számára *minden* utat megnyitott, ám azt még nem tudhatjuk, érvényes-e ez az állítás a 21. századra is. De amíg teljesen meg nem ismertük örökségének egész gazdagságát, ezt nehéz megítélni.” (Beatrice Picon-Vallen)

„Az evangéliumok Jézusnak tulajdonított próféciai transzparenszé teszik azt is, hogy amikor a Vízöntő kozmikus korszakváltójában az idő léptéket vált, hagyományos mértékegységei is használhatatlanná válnak, s az a „mesei” időszámítás lép érvénybe, amikor a három nap szolgálat alkalmasint három évet jelent (vagy akár fordítva). Jézus látszólag egymásnak ellentmondó kijelentései valójában egy töről fakadnak: arra utalnak, hogy az idővel a régi módon nem számolhatunk többé.” (Pálfi Ágnes)

szcenarium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

Történelmet írunk.

A Múlt-kor történelmi magazin aktuális számát keresse az újságárusoknál vagy fizessen elő kedvezményesen. ◀◀

multkor.tortenelmi.magazin

www.mult-kor.hu/magazin

Névadó – felkerült a Nemzeti Színház felirat az épületre | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIEREK: Verebes Ernő – Cervantes: **Don Quijote** I Szarka Tamás: **Éden földön** I Földes László Hobo: **Halj meg és nagy leszel** – Hobo önálló estje I Mezei Mária: **Hoztam valamit a hegyekből** – Tóth Augusztina önálló estje I **Fedák Sári** – Szűcs Nelli önálló estje

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: Örkény: **Tóték** I Urbán: **Egerek** I Shakespeare: **Szentivánéji álom** I táncjáték: **Banda** I Caragiale: **Az elveszett levél** I Tamási: **Vitéz lélek** I Petőfi: **János vitéz** I Bánffy Miklós nyomán: **Isten ostora** I Sarkadi – Fábri – Nádasy – Vincze: **Körhinta** I Zsukovszki – Szénási – Lénárd: **Mesés férfiak szárnyakkal** I Bulgakov: **Álszentek összeesküvése** I Szigligeti: **Liliomfi** I Mrozek: **Mulatság** I Csehov: **Három nővér** I Zelei: **Zoltán újratemetve** I Háy: **Nehéz** I Long – Singer – Borgesson: **SÖR** (Shakespeare Összes Rövidítve) I Petőfi: **A helység kalapácsa** I Csiky: **Ingyenélők** I Havel: **Audiencia/Vernisszázs** I Csehov: **Egyfelvonásos komédiák** I Ady: **A föltámadás szomorúsága** I Ibsen: **Brand** I zenés találkozás: **Bodrogi – Voith, Voith – Bodrogi** I Duras – Vörös: **Nyáron, este fél tizenegykor** I Örkény: **A Szkalla lányok** I Márai: **Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia** I József Attila: **Tudod, hogy nincs bocsánat**